

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

II. De vniuersalibus & prædicabilibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Disp. II. Quæst. II. de Vniuers. & Prædicab. 21

alteri: simplex apprehensio non attribuit vnum alteri: ergo non fingit.

Resp. ad ens rationis non requiri falsitatem complexam, sed sufficere incompleam, cuius capacem esse primam apprehensionem, dicam diff. 3. Deinde nego quod fingere sit attribuere vnum alteri, sufficit enim quod cogiteatur aliquid impossibile, v.g. cum cogito chimaram, simpliciter illam apprehendendo, nihil tribuo alteri, & tamen fingo.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò, si sit ens rationis per primam apprehensionem, illud sit etiam per præcisionem, v.g. cum cogito animal non cogitato rationali, sine quo tamen esse non potest. Dixi autem fieri ens rationis per primam apprehensionem: ergo sit etiam per præcisionem. Confirmatur primò. Per præcisionem concipitur obiectum aliter quam sit: ergo per eam aliquid fingitur. Confirmatur secundò. Illud ens est fictum, quod nec est, nec esse potest: rationale nec est sine animali, nec esse potest: ergo est ens fictum.

Resp. fieri ens rationis per primam apprehensionem cum cogitatur aliquid quod nec est, nec esse potest; quando autem totum quod cogitatur est reale, tunc nego fieri ens rationis per simplicem apprehensionem, vnde nec sit per puram præcisionem, cuius totum obiectum reale est. Ad primam confirm. Resp. posse duobus modis concipi aliquid aliter, quām sit: primò, non cogitando totum quod est, vt cum cogito rationale non cogitato animali, quod ei coniunctum est: secundò, cogitando aliquid quod nec est, nec potest esse, vt si cogitem rationale esse sine animali. Quoties primo modo aliquid cogitatur aliter, quām sit, nihil fingitur, neque sit ens rationis. Quando cogitatur res aliter quām sit, sit reuera ens rationis. Per præcisionem puram res cogitatur aliter quām sit non cogitando totum id quod est; sed non cogitatur aliquid quod non sit, nisi esset præcisio negativa, quā dices esse rationale sine animali; hæc enim fictio esset, & ens rationis. Ad secundam confirm. distinguo illam minorem: sed rationale nec est, nec esse potest à parte rei sine animali coniuncto realiter, concedo; sine animali coniuncto per intellectum, nego. Animal enim quod cogitatur non cogitato rationali, est verè reale & à parte rei sine animali cogitato per intellectum, & id est verè reale. Neque valet illa instantia. Illud est ens rationis quod est tantum per intellectum: hoc, inquam, falsum est; nam operationes non sunt nisi per intellectum, & tamen reales sunt. Ad hoc ergo vt aliquid sit ens rationis requiritur vt sit tantum per intellectum singularem aliquid impossibile. Sed hoc clarius erit ex diff. 3. Metaph. citata.

QVÆSTIO II.

De Vniuersalibus, & Prædicabilibus.

Vduit me in hoc Philosophia veluti propri-
p. leo, primoque vestibulo, rudiioribus statim Tyronum ingenii quæstionem de vniuersalibus in genere vnam omnium obscurissimam, & diffi-
cillimam statim obiceret, veritusque sum ne ab incedendo studio Philosophia eos absterresem, si ipso in aditu reperirent spectra formalitatum, præ-
cisionum, distinctionum rationis ratiocinantis aut ratiocinata, aliaque huiusmodi per intellectum fabricata & excogitata ad explicandam naturam,

A causas, proprietates vniuersalium. Quām ego totam controuersiam plenè trado in Metaphysica cum Philosopho. Hic autem quæ traduntur à Porphyrio de vniuersalibus, & prædicabilibus in spe-
cie sigillatim persequens, primum agorū de nume-
ro eorum, deinde sigillatim venio ad genus, spe-
cie, differentiam, proprium, & accidens.

SECTIO I.

Quid & quotuplex sit vniuersale, & prædicabile.

C ertum est primò, vniuersale rectè definiri, E/ Definitio
vnum aptum inesse multis, id est ens indiuisum, Vniuersale.
diuisibile tamen in multa, in quibus multiplicetur; id est Deus non est vniuersalis, quia licet plures in Deo sint personæ, participantes Dei natu-
ram, in iis tamen natura illa non multiplicatur. Duo ergo sunt in vniuersali maximè mirabilia, vnitatis, & pluralitas; sed illa est actualis, altera est solùm potentialis. Implicitum quidem aliquid esse vnum actu, & actu multa; sed est tamen difficile intelligere aliquid quod sit vnum actu, & possit esse multa, quæ adæquat idem sunt cum eo quod diuidi videtur in multa; & hic est implicitissimus nodus de existentia ipsius vniuersalis, vnde sit actu à parte rei, an verè tantum per operationem intellectus, & quænam illa sit operatio, datis exi-
stentiam obiectuum naturæ, qua habeat vnitatem, & tamen aptitudinem vt sit in pluribus; natu-
ram aliquam quæ indiuisa sit, & tamen sit verè natura Petri, Pauli, Ioannis, in dō omnium homi-
num, qui sunt reuera plures. Hic est (inquam) nodus quem soluendum remitto in Metaphysi-
cam. Nunc autem placet ita circa illum ludere cum Tyronibus Logicis.

D e finium in mole ludentis naturæ miraculum, Pandias 144
sed arcum coronatæ rationis, & triumphalis Pilli's vnum
intelligentiæ simulacrum, Pandiam (narrat Cassio-
dorus) vnum omnes lapillos, thesaurum in pun-
cto, pretium totius Indiæ in uno annulo. In illa se
gemma vnum fulgor varia lucis multiplici reper-
cussione commiscens, fulgurat in adamantem
tubescit in carbunculum, in chrysolitum cya-
neo candore flauescit. In hac & plura vides, quām
videre te possicias, & falleris, nisi falli velis. Il-
lam verè prædictas esse vnam, & mentiri times;
multiplicem appellas, & volens deciperis; cū
venetam aspicis, sinaragdum vocas, & negas: cū
blatteam, topazium dicas, & refugis: cū prasi-
nam, chrysopasum existimas & reclamas, aduersa-
rius tibi ipsi, tanto gemmarum copia ditor, quod
in pluribus vnam habes, & in vna omnes.

Verum animorum ludibria illa sunt, non diu-
tia oculorum; vna in pluribus Pandia, & in vna
plures: nisi naturas vniuersales in lapillo emulari
natura voluit, quas in sciniis suis inuenire nequa-
quam potuit. Naturas, inquam, vniuersales, sigilla
gemmea rerum omnium, vertiles mundos, simu-
lacula vera & picta, umbras omnicolores, sic vnas
vt sint omnia indiuisua, sic pluta vt nec commu-
nicabilitatem auferat vnitatis, nec vnitatem diffu-
dat ex uno refusa pluralitas: vniuersum in puncto,
rerum essentia sine rebus, ipsamet singularia tota
sine se ipsis; extra se posita, nec diuulsa, vnum
in pluribus.

Quærit omnicolores huiusmodi gemmas fati-
gata iamdiu humana ratio, & qui parturit intra se Fit per in-
ipsum vniuersalia intellectus, illa extra se ipsum
auhelus exquirit; quod facit intra se ipsum, habere

Pandias 144
Pilli's vnum
& plures, ex
Cassiodore.

Imago vni-
uersalium

se

se reficit ; prolem suam ipse vix nouit, patrem se dubitat esse, disputatque vtrum extra se sobolem habeat, quam in sinu suo inuenit ; fungiturque matris truncre, quamvis non sit nisi pater. Platonis videlicet ideas aulicas à singularibus, dum non inuenit, pungit ; mox substantias individuas plures videt esse, nec vllibi diffusam pluralitatem vnitatem, collectam pluralitatem inuenit, quam in secundissimo suo gremio (plura enim cogitat, & vnum efformat) vnum facit, & plura non minuit, manetque integra cum vnitate pluralitas, sicut perseverat cum pluralitate illæa vnitatis. Diuidit individuas, dum separat naturam à singularitate sua cum qua vnum est, invenit, & mentitur se negat, vtiturque restrictione mentali sine praetudicio veritatis, sive falsitate rem concipit alio modo quam in se ipsa sit, sine fictione cogitat impossibile : integræ manent, quæ ipse praescindit, & quod cultro cogitationis vulnus infligit naturæ, sanat ipse, reponitque in meliorem statum, quia quam inuenit singulariem, & individuam, vniuersalem efficit, & ad innumeræ singularia diffusam. Toties secundam, quoties mens cogitare voluerit individuum : omnibus est patens, & in uno solùm esse potest, omnium propria, & ad omnia indifferens ; nemini affixa, & si aliqui semel adhaerent, illi soli addicta. Ne quæras vniuersalia extra te mens humana, non potest tam numerosa proles alibi nasci, alibi educari quam à eo fonte luminis, vbi mortua quæque viuunt, vbi quæ sunt materialia, sunt spiritualia ; quæ diuisa sunt, colliguntur ; quæ vnta, diuiduntur ; quæ sterilia, secunda evadunt.

Et hæc prælustris sufficiat de re obscurissima, vt dignoscatur à Dialecticis propria notio vniuersalium, & prædicabilium, quorum numerum hic inquirimus.

Definitio prædicabiliū.

Certum est secundò, prædicabile conuenire omnino, in dñ vnum & idem esse cum vniuersali ; nam vniuersale definitur (vt dixi) *Vnum aptum inesse pluribus*, prædicabile, *Vnum aptum de pluribus prædicari*. Quod autem aptum est inesse pluribus, aptum sine dubio etiam est prædicari de pluribus ; quod enim in aliquo existit, potest de illo affirmari : nam ab eo, quod aliquid est vel non est, vera vel falsa est propositio : ergo quod est vniuersale ad plura pertinens, est etiam prædicabile de pluribus : & contrà, quod est prædicabile de pluribus, est etiam vniuersale : nihil prædicari potest de subiecto, nisi quod inest subiecto. His positis duo video posse quarti. Primo, vtrum vniuersale reuerat diuidatur in quinque species. Secundò, vtrum in eas ita diuidatur ut sit genus vniuersalium ad illas.

§. I.

Vtrum sint quinque vniuersalia.

Affirmatio affirmativa.

Ratio generalis.

Explicatio maioris.

Dico secundò, vniuersalia nec plura posse dici, nec pauciora, quam quinque. Ratio vniuersalis non potest peri nisi ex modis effendi & prædicandi de pluribus, tum essentialiter, tum accidentaliter : sed modi effendi & prædicandi de pluribus nec sunt plures, neque pauciores quam quinque : ergo vniuersalia nec sunt plura, nec pauciora quam quinque.

Maiorem propositionem video à multis negari, qui cum refugiant cum sententia communi admittere quinque vniuersalia, existimant etiam aliunde peti debere hunc numerum, quam à modis effendi & prædicandi. Primo enim alij eam petunt à nu-

mero inferiorum, quæ non sunt nisi duo, *specie*, nimirum, & *numero* differentia : duo item putant esse vniuersalia, *genus* & *speciem*, ita vt quidquid prædicatur de pluribus specie differentibus, sit *genus* ; quod autem de pluribus numero differentiis, sit *species*. Alij existimant secundò numerum vniuersalium peti tantum à modis effendi & prædicandi essentialiter, atque sic tria constituant ad summum vniuersalia, *genus*, *speciem*, & differentiam. Quia scilicet naturæ aliquæ communes abstracta possunt ab inferioribus, quibus sunt essentialis, & de quibus substantiæ prædicantur homo v.g. abstractur à Petro & Paulo, de quibus essentialiter & substantiæ prædicatur. Alia naturæ abstractauntur à subiectis de quibus prædicantur essentialiter & adiectiæ, vt rationale prædicatur adiectiæ de Petro & Paulo. Denique alia naturæ abstractauntur à subiectis de quibus accidentaliter, & adiectiæ prædicantur, vt album abstractur à lacte & iuie. Tertio tamen melius & communius alij dicunt numerum vniuersalium peti à modis effendi & prædicandi, siue illi sint accidentiales, siue sint essentialis.

Ratio est, quia ratio distinctiua rerum petitur semper ex ratione illarum formalis ; sed ratio formalis constitutiva rerum vniuersalium est modus effendi & prædicandi de multis ; definitur enim vniuersale, quod est *vnum aptum inesse multis* : ergo numerus & distinctio vniuersalium peti necessariò debet à modis effendi & prædicandi.

Deinde quod non petatur ex solis modis prædicandi essentialiter, probo, quia modus effendi & prædicandi tum essentialiter, tum accidentaliter, & propt abstrahens ab vtrroque, est aliquid communius modis prædicandi essentialiter tantum : ergo potest constitutere aliquam rationem illis communem ; illa est ratio vniuersalis, quia propria definitio vniuersalis illi conuenit, est enim *vnum aptum inesse multis* : ergo numerus vniuersalium petitur ex modis effendi & prædicandi tum essentialiter, tum accidentaliter ; non autem ex modis solùm prædicandi essentialiter, nec ex numero inferiorum, aliqui proprium & accidentis effent *genus* & *species* quando prædicantur de pluribus differentibus species vel numero. Ex quibus manet probata maior argumenti propositi.

Iam vero minor asserebat modos illos effendi esse quinque tantum. Probatur, quia quidquid prædicatur de inferioribus, vel prædicatur essentialiter, vel contingenter : si essentialiter, vel est pars determinabilis, & est *genus*, vel determinativa, & est *differentia*, vel est totum, & est *species*. Si contingenter, vel conuenit necessariò, & est *proprium*, vel non necessariò, & est *accidens*. Et sic quinque sunt vniuersalia. Nec plura nec pauciora. Id quod

Probari etiam breuiter potest, quia definitio vniuersalis & prædicabilis, *Vnum aptum inesse ac prædicari de multis*, conuenit solùm generi, speciei, differentie, proprio & accidenti : ergo illa solùm sunt vniuersalia.

E Obicitur primo. Non debere peti numerum vniuersalium ex modis effendi, illud enim solùm est vniuersale, quod potest abstrahi abstractione vniuersali : sed ea quæ non prædicantur essentialiter, abstrahi non possunt abstractione vniuersali, nam ea quæ prædicantur contingenter, abstractauntur à subiectis, atque adeò abstractauntur solùm abstractione formalis : ergo ea, quæ prædicantur contingenter, non possunt esse vniuersalia : ergo ex modis effendi non petitur numerus vniuersalium. Deinde vniuersale dicitur per relationem ad inferiora, & per illa definitur : ergo numerus vniuersalium petitur

Petitur ex modis effendi.

Quinque sunt modi effendi vniuersalium.

Brevior probatio.

Prima obiectio.

Disp. II. Quæst. II de Vniuers. & Prædicab. 23.

Abstractio
vniuersalis.

tut ex numero inferiorum, qua sunt duo tantum. Respondeo negando primam illam minorem, quod ea, quæ non prædicantur essentialiter, abstrahi non possint ab abstractione vniuersali, ad quam fruſtræ requirant aduersari, ut id quod abstrahitur, prædicari possit essentialiter. Verum quidem est, concreta, alia esse soluta, quæ abstrahunt ab inferioribus, de quibus prædicantur *in quid*; alia connotativa, quæ abstrahunt solū a subiecto, ut rationale: falso tamen omnino est, concreta connotativa non abstrahi abstractione vniuersali, quæ hoc solū exigit, ut id quod abstrahitur, abstrahatur per modum totius; quod conuenit tam iis, quæ prædicantur essentialiter, quam iis, quæ prædicantur denominatiæ. Alibet enim v.g. est verè aliquod totum aequè ac animal, cùm unum significet habens albedinem, alterum habens animalitatem: ergo aequaliter utrumque abstrahitur abstractione vniuersali.

Quod additur de numero inferiorum, distingui debet; nam inferiora sumi possunt vel materialiter, prout excludunt modos essendi; vel formaliter, prout illos includunt. Vniuersalia dicuntur & definitur per ordinem ad inferiora sumpta formaliter cum modis essendi, & illa sunt verè quinque; non per ordinem ad inferiora sumpta materialiter, quæ sunt duo tantum.

Obiicitur secundò, videri omnino, quod vniuersalia sint pauciora quam quinque. Id quod est vniuersale, debet immediate prædicari de inferioribus: differentia, proprium, & accidentis non prædicantur immediate, quia prædicantur duxatae mediante subiecto: ergo illa tria non sunt vniuersalia, sed genus tantum & species. Confirmatur, quia prædicabile accidentis reuocatur ad genus, quantitatem, & qualitatem: ergo non sunt quinque prædicamenta.

Resp. negando quod differentia, proprium, & accidentis non prædicentur immediate; etiæ enim verum sit, concreta connotativa non prædicari nisi cum subiecto; falso tamen est, illa non prædicari nisi mediante subiecto: id enim quod prædicatur, non est sola forma, sed subiectum confusè significatum simul cum forma prædicatur de se ipso significato confusè: sicut etiam prædicata essentialia prædicantur cum supposito, non autem mediante supposito. Ad confirmationem respondeo, accidentis comparatum ad inferiora esse posse genus; si autem comparetur cum subiecto, est quintum prædicabile.

Obiicitur tertio, videri quod plura sint vniuersalia, quam quinque. Primo enim sicut genus & species sunt duo distincta prædicabilia, quia genus prædicatur de pluribus specie differentibus, species de pluribus differentibus numero; sic differentia genericæ, & differentia specifica duo debent esse diuersa prædicabilia, cùm eodem modo vna prædicetur de pluribus differentibus specie, altera de pluribus differentibus numero. Idem dici etiam poret de proprietatibus genericis & specificis, quæ constituent similiter diuersa prædicabilia. Secundò, in diuidum erit unum vniuersale; certum enim est, quod prædicetur de multis; dicitur enim, *Petrus est indiuiduum*: *Paulus est indiuiduum*. Similiter ratio suppositi, & personæ, sine dubio est aliquid commune multis, cùm dicatur de multis. Tertio, hæc prædicatio: *Rationale est animal*: *Rationale est sensuum*, non pertinet ad vnum ex quinque prædicabilibus; nam *animal*, & *sensuum*, sunt extra conceptum rationalis: ergo non sunt illius genus. Quartò, prædicatio defi-

A nitionis de suo definito, vt: *Omnis homo est animal rationalis*, prædicatio est vniuersalis, quæ non pertinet ad vnum ex quinque prædicabilibus, & que constituit speciale aliquod prædicabile.

Resp. ad primam, negando quod differentia genericæ & specifica sint aequè distincta prædicabilia, ac genus & species; falso enim est, quod supponi videtur in argomento, genus & speciem in eo solū distingui, quod vnum prædigetur de pluribus differentibus specie, alterum de pluribus differentibus numero: negauit videlicet, numerum prædicabilium peti ex diuersis inferioribus. Distinguuntur ergo genus & species, quod genus sit pars essentialiter determinabilis; species autem sit tota essentialiter.

B Ad secundam negatur, quod indiuiduum, vel signatum, vel vagum, sit vniuersale; quia vt aliud sit vniuersale, debet conuenire vniuersali inferioribus: communis ratio indiuidui, vt suppono ex Metaphysica, cùm sit transcendentalis (significat enim vnitatem ipsius entis, quæ analogia est, ut eo loco probabitur) non potest esse vniuersale, de quo hæc agitur. Indiuiduum autem vagum, vt cùm dicitur, *Aliquis homo*, est aliud omnino singulare; si enim esset aliud vniuersale, responderi nullo modo posset huic sophismatis *Aliquis homo est sacrilegus*: *S. Ioannes est aliquis homo*: ergo *S. Ioannes est sacrilegus*. Responderi enim duntaxat potest, quod ex particularibus præmissis virtuosa est consequentia.

C Si autem indiuiduum vagum est vniuersale, consequentia non erit ex pure particularibus: ergo illud non est vniuersale, neque se habet vt aliud commune multis, sed vt aliud proprium vni, non determinat, sed indeterminate ac disjunctive; ideoque propter indeterminationem, non propter communitatem applicari potest huic, vel illi; vocaturque propter ea indiuiduum, sed vagum, & indeterminatum.

Rationem etiam suppositi ac personæ nego Ratio suppositi constituere speciale aliquod prædicabile; reuocari positi.

autem ad prædicabile *proprii*; adē vt cùm dicitur, *Petrus est persona*, sit prædicatio proprietatis de subiecto suo, quia personalitas est vera proprietas substantiæ. Neque dicas cum Ariaga *disp. 9. num. 3.* illud non est proprietas, quod est de conceptu essentiali alicuius rei: sed personalitas includitur in conceptu Petri; Petrus enim est compositum ex natura, & personalitate: ergo personalitas non est proprietas. Resp. enim, Petrum sumi posse, vel specificatiæ, prout solam dicit naturam, vel reduplicatiæ, prout dicit naturam, & personalitatem. Fatoe personalitatem esse de conceptu Petri sumpti reduplicatiæ, sicut albedo est de conceptu proprietatis albi. Non est autem personalitas de conceptu Petri sumpti specificatiæ, prout dicit solam essentialitatem. Itaque personalitas de Petro sumptu specificatiæ, prædicatur vt proprietas; de Petro autem sumpto reduplicatiæ, prædicatur vt genus.

E Ad tertiam respondeo, illas prædicaciones: *Rationale est animal*, esse indirectas, atque ita, illas tertias, non pertinere ad vniuersalia, quæ debent directe prædicari. Vel etiam dici potest, quod rationale, si substantiæ sumatur, pertinet ad genus; si sumatur adiectiæ, pertinet ad proprium, quia animal est extra conceptum rationalis, & conuenit omni rationali. Hæc propositio: *Rationale est sensuum*, pertinet ad proprium; hæc vero: *Animal est homo*, pertinet ad prædicabile accidentis.

Ad quartam respondeo, prædicacionem definiens rationis de suo definito pertinere partim ad genus, quartam partim ad speciem,

§. II.

Secunda
objectione.

Tertia obiec-
tio.

Et rūm diuīsio illa Vniuersalūm sit vniuoca.

VNIUOCA erit illa diuīsio, si eadem omnīnd ratiō significata per nōmen *vniuersalīs*, conueniat generi, speciei, &c. Erit analogā, si partim sit eadem spartim diuīsia.

Assertio af-
firmativa.

Præbatio.

Prima ob-
iectio.

Secunda ob-
iectio.

Tertia ob-
iectio.

Dico secundō. Vniuersale diuiditur in quinque species, tanquam genus vniuocum ad illas.

Ratiō est, quia tunc aliqua ratiō superior vniuocē conuenit suis inferioribus, quando ita perfectē potest ab illis præscindi, vt nec illa includat, neque in illis includatur: vniuersale in communi, neque includit in conceptu suo genus, speciem, differentiam, &c. vt patet, neque in eorum differentiis includitur; possum enim rationem generis specialiter concipere, quin concipiam illud esse vniuersale: ergo vniuersale genus est vniuocum ad quinque vniuersalā.

Obiicitur primō. Si vniuersale genus est vniuocum, sequitur genus esse superius & inferius seipso; superius, vt est vniuersale; inferius, vt est primum vniuersale: hoc autem absurdum videtur. Neque dicas, vniuersale vt est genus, esse superius, & prius seipso vt est species. Contra enim insto. Si genus est species vniuersalis: ergo species prædicari de genere; quod implicat. Deinde vna species non potest prædicari de altera, quæ subest eidem generi; v. g. dicere non licet, *Homo est equus*: *Genus & species*: sunt species vniuersalis: ergo falsum est dicere, *Genus est species*. Denique si genus, quod est primum prædicabile, sit species: ergo prædicabilita confundentur.

Resp. implicare quidem, vt aliquid sit superius seipso sub codem conceptu; sed non implicare, vt aliquid sub vno conceptu sit superius seipso, & sub altero conceptu inferius. Genus igitur, vt est prima species vniuersalūm, est inferius seipso vt est vniuersale in communi; sic enim vniuersale vt genus ad omnia vniuersalia est prius seipso prout prima species vniuersalūm. Ad instantias autem respondeo, speciem posse prædicari de genere, non quatenus est genus, sed quatenus participat rationem speciei. Verum est, quod vna species realis, & essentia non potest prædicari de altera specie: species autem vna denominativa prædicari potest de altera specie: v. g. dicere licet: *Album est dulce*. Denique nego, confundi vniuersalia, etiam si reuerā genus sit species vniuersalūm, accidentaliter, & denominative per aliam secundam intentionem species superadditam.

Obiicitur secundō. Genus debet esse aliquid vniuersaliūm quam species: sed vniuersale non est vniuersaliūm genere, cum genus contineat in se vniuersale: ergo vniuersale non est genus.

Resp. distinguendo minorem: vniuersale vt est genus, non est vniuersaliūm genere vt species, nego; vniuersale vt est species generis, non est vniuersaliūm genere, concedo. Vniuersale autem contineat sub genere, quatenus est species, non quatenus est genus.

Obiicitur tertio. Nullum transcendens esse potest genus vniuocum: ratio prædicabilis, vt sic, est aliquid transcendens, cūm includatur in differentiis vniuersalūm; nam qualibet differentia pertinet ad tertium prædicabile, scilicet ad differentiam: sed qualibet ratio vniuersalis est differentia: ergo ratio prædicabilis includitur in omnibus differentiis inferiorum, & est aliquid transcendens. Confirmatur, quia vniuersale in communi est genus:

A ergo vniuersale in communi includitur in vno & suis inferioribus.

Resp. negando, quod communis ratio vniuersalūm sit transcendens, & includatur in suis inferioribus; ratio enim propria generis, v. g. non includit formaliter vniuersalitatem, cūm dicat tantum prædicari incompletè, seu esse partem determinabilem. Verum igitur est, quod differentia qualibet adaequatè sumpta, est prædicabilis; si autem sumatur incompletè, prout abstrahit ab vniuersalitate, non est prædicabilis. Ad confirmationem respondeo, vniuersale includi in vno & suis inferioribus, vt dixi; sed nego illud includi in eius conceptu præciso. Denique licet verum sit, quod nulla ratio purè realis intrinseca conuenire potest substantiæ & accidenti, quia quidquid realiter & intrinsecè conuenit accidenti, conuenit illi dependenter à substantiæ; potest tamen aliqua denominatio extrinseca, & per intellectum accidenti conuenire, etiam independenter à substantia.

SECTIO II.

De Genere.

Istud est primum prædicabile, non ratione perfectionis, sed ratione vniuersalitatis; de quo video disputari plurima. Hæc autem omnia facile reuoco ad tria capita: quomodo genus definitur, quomodo prædicetur, de quibus prædicetur.

§. I.

Quomodo genus definitur.

CERTUM est, posse genus definiri prout est prima species vniuersalūm; nulla enim est species, qua non constet genere & differentia; quæ duo componunt veram definitionem, & ad eam sufficiunt.

Dico primō: *Genus recte posse definiri primō* *Duplex de-
essentialiter & propriè*, *Id quod est unum aptum finito ge-
nere plurius tanquam pars determinabilis*. Se-
cundo: *descriptiū per proprietatem*, *Id quod est* *aptum prædicari in quid de plurius specie differen-
tibus*.

Primam definitionem voco essentialiem, quia propria quidditas vniuersalis est aptitudo, vt sit in multis, ex qua essentia emanat aptitudo ad prædicationem, tanquam vera proprietas. Obseruo ergo ad explicationem primæ definitionis, reperiri necessari duo in quolibet composito essentiali, quorum unum est potentia, alterum vero est actus. Potentia vocatur illa pars, quæ est ex se indeterminata, & determinatur per aliam: actus illa pars, quæ determinat aliam. In composito physico v. g. potentia, seu pars determinabilis, vocatur materia; actus autem, seu pars determinans, dicitur forma. In composito autem metaphysico pars determinabilis, seu potentia, vocatur genus; actus autem dicitur differentia. Et per analogiam ad compositum physicum, pars determinabilis vocatur materia metaphysica; pars autem determinativa, forma metaphysica.

Dicitur itaque genus, *Id quod potest inesse pluri-
bus*, &c. Vbi priores illæ particulae, *id quod*, te-
nebunt locum generis, si significant genus esse
vniuersale, vt contendit Toletus; nihil enim est
incommodi dicere, quod aliqui opponunt, vniuer-
salitatem esse differentiam. Si autem, vt alij vo-
lunt, particulae, *id quod*, significant subiectum,
seu

Actus &
potentia.

Particula
prioris defi-
nitio ex-
pli-
cat-
z.

seu naturam, quæ denominatur genus, sicut quoties aliquod concretum accidentale definitur, subiectum loco generis ponitur in recto, ut cum dicitur, *Album est disgregatum viuus*, in recto id quod definitur, est corpus affectum albedine; quando vero definitur in abstracto, tunc subiectum ponitur loco differentia in obliquo, ut risibilitas est hominis aptitudo ad ridendum. Si, inquam, particula, *id quod*, significant ipsam naturam, tunc loco generis in hac definitione, est totum illud, *Id quod est aptum inesse multis*; reliqua vero loco sunt differentia, ut pars determinabilis; quia genus ex se indeterminatum est ad plures species; animal v.g. conuenire potest homini, vel equo: determinatur vero per rationale ad hominem, per hinnibile ad equum.

In secunda definitione duo explicari debent, quid sit *predicari in quid*; per quod genus distinguitur a differentia, proprio & accidente: deinde quid sit *incompletè predicari*. Primo igitur predicari in quid, est *predicari ad modum per se stans*, seu est esse concretum substantium, ut esse hominem, esse animal. Pradicari vero in quale, est *predicari per modum adiacentis*, & *determinantis* aliud, sive est esse concretum adiectum; nam esse rationale, risibile, album, termini sunt adiectui. Prædicata *substantia* dicuntur *predicari in quid*, quia per illa responderetur ad questionem, *quid est*; ut si quæras quid sit homo, respondero esse animal. *Adiectua* prædicantur in quale, quia per illa responderetur ad questionem quale sit; ut cum queritur, qualis sit homo, responderetur, rationalis, risibilis, albus. Secundò incompletè predicari est ita predicari, ut formaliter distinctè una solù pars essentia explicetur, tota vero essentia confusè: ut cum dicitur, *Homo est animal*. Pradicari autem completè, est ita predicari, ut tota essentia subiecti explicetur formaliter distinctè, quamvis non explicetur distinctè singularitas, ut cum dicitur, *Petrus est homo*.

Liquet igitur ex his, rectam esse definitionem hanc secundam à Porphyrio traditam, in qua necesse non fuit ponere illud, *incompletè*; quia eo ipso, quod genus prædicatur de pluribus differentiis specie, prædicatur *incompletè*.

Obiicitur primo. Si genus definitur per proprium genus & differentiam, datur infinitus progressus in generibus; quia sicut primum genus haberet secundum genus, per quod definitur; sic secundum genus definitur per tertium genus, & sic in infinitum. Deinde ens per accidens, quod nimirum constat ex rebus diuersorum prædicamentorum, non potest definiti: huiusmodi est genus, quod componitur ex natura & vniuersalitate: ergo genus non potest definiti. Denique si genus definitur, datur aliquod genus vniuocum commune omnibus generibus, etiam generalissimis; imò enti reali, & enti rationis; quod tamen est falsum, ut communiter dici solet.

Resp. nullum dari progressum infinitum, etiam si genus definitiatur, & habeat genus; quia quoties fit progressus ad aliquid eiusdem rationis cum eo à quo coepit progressus, semper est listendum in primo quo: hic autem progressus incipit à genere, quod est pars definitionis; ideo listendum in eo est, cum eodem modo definitiatur, non ut genus, sed ut prima species vniuersalium. Ens per accidens definiti potest, quatenus constat ex pluribus, quæ sunt aliquo modo vnum; acutus enim lapidum, v.g. definiri eo modo potest, & multò magis definiti poterit illud ens per accidens, cuius partes se habent per modum actus & potentie, ut album, genus, & alia concreta. Enti

Prima ob-
lectio.
Genus non
definiri.

A reali, & enti rationis, generibusque generalissimis dari potest aliquid commune vniuocum, quod sit denominatio solùm extrinseca intellectus.

Obiicitur secundò. Pars nunquam potest prædicari de toto, non enim dicere licet, *Homo est digitus*; ergo si genus est pars, non potest prædicari de specie, quæ est totum. Deinde ideo animal prædicatur ut pars, quia non dicit formaliter totum illud, quod dicit homo: sed homo non dicit formaliter totum quod dicit Petrus: igitur etiam species prædicatur ut pars. Denique sicut genus dicitur recipere differentias minus communias, sic dici eodem iure potest pars materialis, quia recipit differentias individuales, & per eas contrahitur. Imò non maior videtur ratio cur genus recipiat differentiam, quam quod differentia recipiat genus.

Resp. verum esse, quod pars physica, v.g. materia, nunquam prædicari potest de toto, quia realiter ab eo distinguitur; pars vero metaphysica, ut animal, prædicatur de toto, quia non distinguitur ab eo realiter, & est totum confusum, cum sit abstractum abstractione totali; est enim vero concretum. Deinde distinguitur illa maior: ideo animal prædicatur ut pars, quia non dicit formaliter totum quod dicit homo, secundum essentiam communem, concedo; quia non dicit totum quod dicit homo materialiter, nego. Homo dicit formaliter totum quod dicit homo secundum essentiam communem, ideo prædicatur ut totum, etiam si non dicat totum, quod Petrus dicit, materialiter, id est, non dicit singularitatem Petri propriam. Vnde sequitur, hanc prædicationem: *Petrus est homo*, esse quidem incompletam physicè, sed esse completam metaphysicè, quia dicit totam essentiam communem pluribus, & esse quoque completam logicè, sive in ordine ad scientias, quæ de solis agunt rationibus communibus. Denique differentia in hoc differt à genere, quod genus sit pars materialis essentiae communis; differentia vero dici possit pars materialis ipsius individui, sed non essentiae communis. Ratio autem cur genus dicatur recipere differentiam, est quia cum latius pateat quam differentia, per illam determinatur.

Obiicitur tertio. Quando genus definitur, vel id quod definitur in recto, est tantum ipsa natura & realis substrata vniuersalitati, vel sola vniuersalitas, vel aggregatum ex natura, & vniuersalitate: nullum ex his definitur: ergo vana est definitio. Probatur minor; nam id quod definitur, est vnum aptum prædicari de pluribus specie differentiis, sed nequa sola natura prædicari de pluribus, cum non sit à parte rei vniuersalis; neque sola vniuersalitas, quæ nec inest, neque prædicatur de inferioribus generis; neque aggregatum ex virtute, natura enim & vniuersalitas non affirmantur de inferioribus, ergo nullum ex his tribus est id quod definitur in hac definitione generis. Idemque argumentum de aliis omnibus prædicabilibus fieri potest.

Respondeo in hac definitione generis, id, quod adæquatè definitur, nec esse solam naturam substratam vniuersalitati, neque solam vniuersalitatem, neque aggregatum ex virtute, propter rationem allatam in argumento; sed naturam prout connotat vniuersalitatem tanquam rationem formalē, esse id, quod definitur, itavt in recto natura sola definitur, prout connotat in obliquo vniuersalitatem. Illud enim est definitum in qualibet definitione, cui conuenit definitio. Sed definitio generis conuenit naturæ, prout in obliquo connotat vniuersalitatem; illa enim est quæ potest prædicari de pluribus: ergo illa est id, quod definitur. Deinde in alijs omnibus concretis idem contingit;

Secunda ob-
lectio, fallam
esse definitio-
nem.

Tertia ob-
lectio.
Quid defi-
natur in
definitione
generis.

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

26 Philosophiæ Peripateticæ Liber I.

Genitio definitur albus id, quod est habens albedinem, sive id, quod est disgregarium visus, definitur in recto ipsum subiectum, in quo est albedo, propterea connotans albedinem in obliquo.

In statibus. Definitio esset alis conuenire necessariò debet rationi formalis, quæ sola est essentia rei; universalitas sola est ratio formalis: ergo illa sola definitur.

Deinde id quod constituit definitum, est id quod definitur: universalitas constituit genus: ergo illa est id quod definitur.

Resp. distinguendo primam maiorem: definitio formalis & essentialis conuenit ut quod, & in recto rationi formalis, & essentia rei, nego; conuenit in obliquo, & ut quo, concedo; sic enim de omnibus concretis nuper dixi. Similiter, id quod constituit definitum in obliquo, est id, quod definitur in recto, nego; est id quod definitur in obliquo, concedo. Genus enim ita est constitutum ex natura & universalitate, ut in recto dicat naturam, universalitatem autem tantum in obliquo.

S. II.

Quomodo genus prædicetur.

Dixi, genus possit prædicari: nunc circa modum, quo potest prædicari, tria difficultatem habent, sicut prædicetur ut totum, an prædicetur in quid, an copulatiu[m] prædicetur de multis.

Affertio bimembris. Dico secundò, genus etiam quando actu prædicatur, esse totum essentiale confusum; esse autem totum potentiale, quando est prædicabile, non quando actu prædicatur.

Totum actuale, totum potentiale. Obserua primò, totum aliud esse actuale, aliud potentiale: totum *actuale* illud est, quod contineat actu partes definitionis: totum potentiale illud, quod non actu, sed potestate contineat plura inferiora minus communia, de quibus prout potest prædicari. Animal v. g. totum est potentiale, quia non actu, sed potentia contineat hominem & equum, qui sunt minus communes quam animal. Totum *actuale*, sive sit essentiale, sive integrale, contineat semper actu suas partes, & non est aut quid illis communius; partes enim v. g. definitionis & quæ latè patent ac totum definitum. Vnde fit ut totum potentiale, totum quidem reperiatur in suis partibus, secundum suam essentiam, sed non secundum communitatem, seu potentialitatem.

Totum essentiale, totum integrale. Obserua secundò, totum *actuale* duplex esse; aliud enim est essentiale, aliud integrale. Totum *essentiale* illud est, quod contineat partes definitionis; & illud iterum est duplex, aliud confusum, aliud signatum. Totum essentiale *confusum*, illud est, quod explicitè dicit unam partem definitionis, aliam verò confusè; quia cum sit concretum, dicit in recto suppositum, ut *animal*: totum *essentiale signatum* est, quod explicitè dicit totam essentiam, ut *homo*. Totum *integrale*, illud est, quod contineat partes quantitatibus. His positis

Probatio afferentis. Ratio, cur genus sit pars essentialis explicitè, manifesta est; quia pars est definitionis, componitque speciem vñam cum differentia. Sed quia tamen nomen est concretum, significans in recto ipsum suppositum confusè, proprieatè est totum essentiale, sed confusum; & hoc cuiuslibet universalis conuenit, quod confusè latet sit totum actuale. Sed quia tamen totum potentiale, ut dixi, est illud, quod est superior & communius suis partibus, quas non actu, sed potestate contineat, genus communius est speciebus, quas potestate contineat, quatenus est prædicabile;

Acùm verò actu prædicatur, non est quid communius, aut superioris speciebus, sed illis adæquatur, & illas actu continet; idè genus, quando est prædicabile, totum est potentiale; quando actu prædicatur, non est nisi pars potentialis; si enim esset totum potentiale, tunc quando actu prædicatur, deberet tota communitas generis reperiiri in qualibet specie, de qua prædicatur.

Obiicitur primò. Sequitur quod in definitione **Prima obiectio.** hominis rationale bis ponitur, si verum sit, quod genus sit totum confusum; animal enim est totum: ergo significat rationale per se solum: ergo cùm dico animal rationale, bis dico rationale; dico enim animal rationale rationale.

Resp. negando quod in definitione speciei bis potatur differentia; nomen enim concretum, si solitariè sumatur, est totum; si autem coniunctum cum differentia, seu in definitione speciei, illud solum dicit, quod significat explicitè; non autem ipsam differentiam, quæ simul ponitur post illud; per differentiam enim adiunctam limitatur genus, ut non significet nisi totum illud quod implicitè inveniatur, cum in definitione non sumatur nisi ut pars.

Obiicitur secundò. Si genus est aliquod totum **Secunda.** continens potentialiter omnes species: ergo cùm dico, *Homo est animal*, significatur, quod homo est omne animal.

Resp. negando consequentiam, quia genus, quādō **Tertia.** actu prædicatur, est tantum pars, non autem totum.

Obiicitur tertio. Genus, seu materia metaphysica **C** non est magis totum, quam materia physica: sed materia physica nullo modo est totum, neque prædicatur de toto: ergo neque genus.

Resp. negando maiorem; ratio enim disparitatis est, quia genus cùm non distinguitur à differentia, quæ est quasi eius forma, non habet modum subsistendi distinctum à modo subsistendi differentia, & totius essentia; idè significando suam subsistitiam in concreto, significat ipsum totum, quod non habet subsistitiam distinctam à subsistitiam generis. Materia verò cùm sit distincta à forma & à toto, subsistit per propriam subsistitiam distinctam à subsistitiam totius & formæ, idè licet sumatur cum sua subsistitiam, non dicit proprieatè totum; idè genus est totum, non autem materia.

Dico tertio. Genus verè ac propriè prædicari in **Genus prædicatur in quid.** quid, id est ad modum per se stans, non autem per modum *adiacentis*.

Ratio est, quia ut aliquid prædicetur in quid, duo requiruntur, ut sit de rei essentia, & ut sit nomen substantiū; utrumque conuenit generi, quod est prima pars essentia, & semper est substantiū, ut *animal*. Imd illud quod est primum in re, & determinabile per aliud, non potest esse adiacens; quod enim adiacet, determinat; hoc autem quod determinatur, est id, cui aliud adiacet. Genus, ut sèpè dixi, non determinat, sed determinatur: ergo genus non adiacet, sed substat. Fatoe concretum adiectuum prædicari per modum in hærentis & adiacentis; concretū vīdō substantiū prædicari ad modum per se stans.

E Obiicitur. Genus est aliquid minus nobile, **Obiectio.** quam differentia: ista prædicatur in quale quid: ergo genus prædicari non potest in quid, alioquin modum habet prædicandi nobiliorem, quam differentia.

Resp. distinguendo maiorem, Genus est aliquid minus nobile, quam differentia, secundum modum essendi à parte rei proprium differentia, concedo; differentia enim se habet per modum actus & formæ; quod est nobilior quam se habere per modum potentie ac materiae. Differentia secundum

Disp. II. Quæst. II. de Vniuers. & Prædicab. 27

dum modum essendi prout concipitur à nobis est nobilior genere ut concipitur à nobis , nego maiores ; quia genus concipitur ut aliquid absolutum , & recipiens formam : differentia verò concipitur per modum inherētis , & aduenientis generi.

A gulate, concedo; in qua subiectum est vniuersale, nego.

S. III.

De quibus prædicetur genus.

Dixi, genus prædicari de pluribus specie differentiibus, circa quod video quæsi posse, utrum possit prædicari etiam de pluribus numero differentiibus; secundò utrum genus exigat plures species, saltem possibilis, de quibus possit prædicari.

Conclusio
bipartita.

Dico quarto, nullum esse vniuersale, quod non sit aptum prædicari de omnibus inferioribus suis sumptis copulariè, tametsi de illis non actu prædicetur, nisi disiunctim & confusè; adeò ut genus v. g. dum est vniuersale, sumatur in suppositione copulariè; dum verò actu prædicatur, sumatur in suppositione confusa. Hæc conclusio solà eger explicatione, pro qua

Obserua suppositionem esse acceptiōnem vocis pro pluribus inferioribus per copulam &, coniungentem integras propositiones ; vt cūm dicitur : *Omnis homo est rationalis*, significatur, quod & Petrus est rationalis, & Paulus, & Ioannes, &c. vbi vides particulam, &, coniungere integras propositiones. Et in hac predicatione copulatiua necesse est, vt totum prædicatum conueniat subiecto, vt cūm dico : Ioannes est Rhetor, & Musicus, & Philosophus, oportet, vt tria illa verē conueniant Ioanni, alioqui est falsa prædicatio, si vel unum deficit. Suppositio confusa, quæ vocatur etiam disfuncta, est acceptio vocis pro pluribus inferioribus per particulam vel, connecentem simplices terminos, non autem integras propositiones, vt cūm dico : *Petrus est vel Rhetor, vel Musicus, vel Philosophus*; sufficit enim tunc ad veritatem, vt subiecto conueniat pars aliqua prædicati, quæcunque illa sit: sicut cūm etiam dicitur : *Petrus est hic, vel ille homo*. His positis

Probatio as-
fertionis.

Ratio positæ assertionis evidens est; nam illud, vt dixi, prædicari potest copulatiuè de pluribus, quod potest affirmari de pluribus per particulam, & connectentem integras propositiones: quodlibet vniuersale huicmodi est; homo enim abstractus prædicari potest de omnibus hominibus, ita vt dici possit, & Petrus est homo, & Paulus est homo: ergo quodlibet vniuersale copulatiuè aptum est prædicari de pluribus.

Quod autem actu prædictetur confusè, ratio est, quia prædictio actualis destruit totam vniuersalitatem, vt probabo in Metaphysica: ergo vniuersale non prædicatur amplius vniuersaliter, sed tantum confusè.

Obicitur primò. Illud non est prædicabile copulatiæ de pluribus, quod non potest singulis totum conuenire: genus & quodlibet viuensale non potest totum conuenire singulis inferioribus: ergo non potest predicari copulatiæ. Neque dicas, viuensale posse conuenire singulis secundum essentiam, non secundum potentialitatem. Sic enim insto. Si viuensale idè est prædicabile copulatiæ de pluribus, quia potest predicari totum de singulis secundum essentiam, sequitur illud eam copulatiæ prædicari actu de pluribus; nam prædicatur totum secundum essentiam. Hoc autem negatum est: ergo, &c.

Resp. satis esse, quod vniuersale sit pradicabile de pluribus secundum essentiam, nec esse necesse, ut pradicabile sit totum secundum potentialitatem; dum autem actus prædicatur, definit esse vniuersale, cum adequatur subiecto suo, ideo non est id quod prædicatur.

Obicitur secundò. Prædicatio vniuersalis illa est, in qua tota natura de aliquo prædicatur: ergo si de quolibet inferiori non prædicatur nisi eius natura, nulla datur prædicatio vniuersalis.

Resp. distinguendo consequiam: nulla datur prædictio vniuersalis, in qua subiectum est sine

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

B ficiens earam probatio.

Complete
cognosci &
incompletè.

Immediate
predicari &
mediate.

nihil sit medium, vt: *Petrus est homo*. Mediatè tribul est, quando inter *predicatum* & *subiectum* mediat aliquid, vt: *Petrus est animal*: nam inter *Betrum* & animal, mediat honio. His positis

Prima pars
assertione.

Prima pars conclusionis videtur manifesta, quia genus immediatè non potest de illo prædicari, quod immediatè non illi subiicitur: individuū soli speciei subest immediatè, non autem generi: ergo genus immediatè non potest prædicari de individuū. Probatur minor: cum immediatè aliquid alteri subiicitur, quando illud est causa ut alterum ei subiicitur: sola species est causa cur individuum subiicitur generi; ratio enim cur Petrus sit animal, est quia Petrus est homo: ergo individuum immediatè non subest nisi speciei. Deinde non potest esse immediata progressio à summo ad imum, nisi per medium: gradus genericus est supremus; gradus individualis est infraeius: ergo non potest fieri progressua à gradu generico ad individualē, nisi per medium, qui est specificus.

Prima pars
affectionis.

Secunda pars probatur, quia genus immediate potest de illo praedicari, quod potest immediate ab illo abstrahi; sed genus immediate abstrahi potest ab individuo cognito incomplete ac confusè; cum enim video à longè duos homines currentes, & duos leones, scio illa esse animalia; nescio qualia sint animalia: tunc ab illis abstraho immediate genus animalis; ergo genus praedicari potest immediate de individuis incomplete ac confusè cognitis.

Secunda
pars.

Obicitur primò. Cùm dico: *Hoc genus est genus*, vel etiā: *Hoc animal est animal*, tunc subiectum quod est individuum, distinetē cognoscitur; & tamen genus immediate de illo prædicatur: ergo genus prædicatur immediate de individuo cognito distinetē.

Prima ob-
iectio.

Resp. genus quādō est prima species prædicabilium, posse immediate prædicari de individuis, ut cū dico. *Genus est genus*; sed illa prædicatio est secūdi prædicabilis, non prīmū, cūn genus habeat se vi species respectu illius, & illius generis; quia continet tātū diversa numero: & ita hæc ibi prædictum genus, nō prædicatur tamē vi genus, sed vi species. In altera illa propositione: *Hoc animal est animal*, vel hoc animal cognoscitur compleū, sicutque animal prædicatur solum mediate de hoc animali; si autem cognoscatur incompletē secundūm solam rationem animalis, prædicatus immediatē.

C 3 Obiici

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò. Hoc propositio: *Homo est animal*, & aequivaler huic: *Petrus est animal*, *Paulus est animal*, &c. Sed hæc: *Homo est animal*, est immediata: ergo hæc etiam: *Petrus*, *Paulus*, &c. est *homo*, est etiam immediata. Confirmatur. Hæc propositio: *Petrus est animal*, & aequivaler huic: *Hic determinatus homo est animal*, qua est immediata: ergo tamen vna est immediata, quam altera.

Resp. hanc propositionem: *Homo est animal*, & aequivalere quidem realiter huic: *Petrus est animal*, *Paulus est animal*; sed formaliter non aequivalere, quia *Homo* non significat *Petrum*, & *Paulum* adæquatè, sed confuse tantum & inadæquatè; ideoque prima propositio immediata est, non secunda. Ad confirmationem dixi super, hanc propositionem: *Hic determinatus homo est animal*, esse mediata tantum, si subiectum cognoscatur adæquatè; sicut cum dico, *Petrus est animal*; si autem cognoscatur incompletè, immediata est, & non aequivaler illi alteri: *Petrus est animal*.

Obiicitur tertio. Si genus prædicatur immediatè de indiuiduis, vel prædicatur de illis vt genus, vel vt species: neutrum dici potest; genus enim vt genus prædicatur solùm de specie differentibus; *Petrus* autem & *Paulus* non differunt specie: ergo non prædicatur de illis vt genus. Sed neque prædicatur vt species, cum non prædicetur vt tota essentia.

Resp. genus prædicari vt genus, quando prædicatur de numero differentibus completere cognitis, vt cum dico: *Petrus est animal*; quia prædicatur vt pars essentia: genus autem prædicari potest mediata de numero differentibus. Quando autem prædicatur de pluribus incompletè cognitis, tunc prædicatur vt species, vt cum dico: *Hoc animal est animal*; quia tunc prædicatur immediata de pluribus differentibus numero, & vt tota essentia; quod est esse species.

Quarta obiectio.

Obiicitur quartò. Illa quæ sunt priora, priùs necessarii cognoscuntur, quam ea quæ sunt posteriora: sed vniuersaliora sunt priora, gradus scilicet genericus prior est gradu specifico: ergo priùs cognoscitur gradus genericus, quam gradus specificus: ergo immediatius semper cognoscitur gradus specificus de indiuiduo, quam genericus. Confirmatur. Nam indiuiduum, etiam incompletè cognitum, subest solùm mediata generi: ergo mediata solùm prædicatur de illo genus.

Satisfit.

Resp. verum esse, quod in cognitione completa priùs ea cognoscuntur, quæ sunt priora; in cognitione autem incompleta, non priùs cognoscuntur. Ad confirmationem concedo, indiuiduum subesse semper per se loquendo immediatius speciei, quam generi; siveque per se loquendo id quod immediatius subiicitur generi, est id de quo genus immediatius prædicatur; sed per accidens tamen prædicari potest de illo quod illi mediata solùm subiicitur; quia prædicatio confusa est, & inadæquata.

Genus exigit plures species possibiles, non plures existentes.

Dico sextò, genus non exigere quidem habere sub se plures species actu existentes, sed habere tamen necessariò plures species possibiles. Prima pars de speciebus actu existentibus vix eger probatione, quia vt aliquid sit verum genus, requiritur tantum vt sit aptum inesse ac prædicari de pluribus differentibus specie; si autem plures habeat sub se species possibiles, etiam vna tantum, vel etiam nulla si actu existens, erit tamen aptum inesse ac prædicari de pluribus specie differentibus: ergo erit verum genus etiam non habeat sub se plures species actu existentes.

Secunda pars aliquos habet aduersarios, sed immitatè; nam genus vt genus debet prædicari posse

A de pluribus specie differentibus; hæc est enim definitio generis: sed si vna tantum species sit possibilis, v.g. si nullum possibile sit animal præter hominem, non poterit illud prædicari de pluribus specie differentibus, nam hoc est prædicari de pluribus speciebus: ergo si vna tantum species sit possibilis, genus non erit verum genus; sicut nec erit vera species, si vnum dumtaxat indiuiduum sit possibile.

Deinde genus vt sit verè genus, contrahi debet, & determinari per differentiam: sed si latius non paret quam differentia, non poterit contrahi; quod enim necessariò vniuersalius est, est & determinabile: ergo illud prædicatum non est genus, quod vnicam sub se haberet speciem possibilem.

Prima obiectio.

B Obiicitur primò. Tunc est verum genus, quando prædicatur incompletè de pluribus: sed si solus homo est genus inter animalia, semper tamen animal prædicaretur incompletè tanquam pars essentie hominis; diceret enim tantum principium sensationis, non autem principium discursus, & posset præscindi vnum ab altero: ergo animal verum est genus, quamvis sub se non haberet nisi vnam speciem. Variæ ad hoc argumentum expositæ sunt solutiones, quibus omisssis.

Resp. distinguendo maiorem: tunc est verum genus, quando prædicatur incompletè per modum partis determinabilis per ulteriores differentias minus communes, concedo; quando prædicatur incompletè, non per modum partis determinabilis per differentias minus communes, nego. Si autem est genus possibilis vna dumtaxat species animalis, animal non determinaretur, vt dixi, neque contrahetur per ratione, cum & quæ ambo latè patenter: vnde animal tam est differentia rationalis, quam rationale differentia hominis, & vtrumque constitueret hominem & quæ vltimò. Secundo dici etiam potest, quod animal tunc non prædicaretur incompletè de homine, sed diceret essentia in suo conceptu ipsum rationale, neque vnum cogitari posset sine alio formaliter concepto, saltem implicitè; qui enim diceret animal, diceret rationale, & econtra. Sicut essentia Dei præscindit non potest ab eius singularitate, quia Deus est essentia in multiplicitate. Eadem tunc est ratio de specie humana, si præter eam nulla species animalis est possibilis.

Secunda obiectio.

D Obiicitur secundò, etiam si vna tantum forma est possibilis, materia tamen physica estet materia, & pars essentia; igitur materia etiam metaphysica estet verè genus, & pars essentia, quamvis vna tantum differentia est possibilis.

Resp. negando consequentiam; disparitas enim est, quia materia physica realiter distinguitur à forma, ideoque bene intelligitur sine forma, & est pars essentia; genus autem, & alij gradus metaphysici non distinguntur, atque ita vnum gradus non determinatur per alium, nisi quia est eo communior; neque distinguntur ratione, nisi quia sunt in diversis subiectis.

SECTIO III.

De Specie.

Q Væ disputata sunt hæc tenus de genere, dici eadem omnia possunt de ipsa specie, manente que soluta eodem modo ex ibi dictis; vnde mihi duo video superesse: primò, quid, & quotuplex sit species: secundò, quid & quotuplex sit indiuiduum.

§. I.

§. I.

Quid & quotuplex sit species.

Definitio
speciei vt
prædicabili-
bus.

Dico primò, speciem, prout est prædicabilis, seu prout dicit respectum ad inferiora, rectè definiri, *Id quod aptum est inesse pluribus numero differentiis* ut tota essentia; vel etiam, *Id quod potest prædicari de pluribus numero differentiis, in quid.* Neutra definitio eget explicatione, vel probatione, cum eam abundè declareret definitio generis allata nuper; species enim (vt rectè obseruat Porphyrius, in cap. de specie) licet interdum sumatur pro ipsa pulchritudine, ac forma rei alicuius; magis tamen propriè significat essentialè, & ultimum rei conceptum: ea videlicet dicuntur species differre, qua differunt essentialiter; unde propria ratio species sita in eo est, quod sit tota essentia rei, composita ex genere vniuoco, & differentia, tanquam ex materia, & forma metaphysica, ita ut conceptus obiectuus speciei debeat necessariò includere duos conceptus obiectuus ratione distinctos. Vnde ratio, cur diuina natura non sit species, etiam si possit prædicari de pluribus personis, est, ut alias dixi, quia in illis personis non multiplicatur, neque prædicatur de illis in numero plurali. Ratio autem personæ, licet ita prædicetur de diuinis personis, ut in illis multiplicetur, non est tamen species respectu illarum, quia non est aliud, in quo diuina persona convenienter vniuocè, ut suppono probatum in tractatu de Deo Trino.

Definitio
speciei vt
subiicibili-
bus.

Dico secundo, speciem, ut est subiicibilis, id est secundum respectum quem dicit ad genus, rectè definiri, *Ea de qua genus in quid, & incomplet prædicatur;* subiicibilitas enim speciei non est aliud, quam respectus speciei ad genus, quod de illa prædicatur, adeò ut species ut subiicibilis sit correlativa generis; genus enim est id quod prædicatur de specie; ergo species est subiectum de quo prædicatur genus.

Prima ob-
iectio.
De circulo
vitio.

Obiicitur primò, vitiosum in huiusmodi definitionibus committi circulum; species enim definitur per genus, & genus per speciem, cum dicitur genus esse id quod prædicatur de specie, speciem autem esse id de quo prædicatur genus. Imò cum species definitur per genus, potest in definitione speciei ponit definitio generis, & tunc definitur species, de qua prædicatur in quid, id, de quo species prædicatur in quid; quod est explicare idem per idem.

Resp. nullum in huiusmodi definitionibus committi vitiosum circulum, nam relativa omnia (ut dicam agens de relatione, in *Metaphys.*) hoc habent, ut sine ylo vitio unum definitur per aliud, eo quod eorum essentia sit respicere aliud: v. g. definitur filius qui habet patrem, & pater qui habet filium. Ratio est, quia nomen relatum, v. g. *Pater*, considerari potest, vel secundum entitatem absolutam, vel secundum relationem. Cum definitur per se vniuicem relativa, non definitur per aliud sumptum relativa, sed per aliud sumptum absolutè; idèoque sub diuersa ratione formalis se vniuicem notificant, & definit; entitas enim relativa vnius definitur per entitatem alterius absolutam, eo quod terminus relationis relativa non sit, sed absolutus. Eodem igitur modo genus definitum per speciem, quia entitas relativa generis definitur per entitatem absolutam speciei; & entitas relativa speciei per entitatem absolutam generis; sicque idem non definitur per idem sub eadem ratione, sed sub diuersa. Vnde patet, fas non esse ponere in definitione speciei loco generis definiti-

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A tionem generis, quæ relativa est; genus autem quod ponitur in definitione speciei est aliquid ab-solutum.

Obiicitur secundò. Species ut subiicibilis, vel Secunda ob-
iectio.
An species
ut subiicibi-
lis sit vni-
uersalis.
Obiicitur secundò. Species ut subiicibilis, vel non sit vniuersalis. Non primum, quia vniuersale dicitur tantum in ordine ad inferiora, in quibus potest inesse; species autem ut subiicibilis, non respicit inferiora, sed genus duaxat: ergo species ut subiicibilis non est vniuersalis. Sed neque negari potest, illam esse vniuersalem, quia species ut subiicibilis differt ab individuo; non potest autem differre, nisi sit vniuersalis, cum individuum sit etiam immediatè subiicibile generi. Deinde species ut vniuersalis differt à genere & differentia; non differt autem nisi quatenus subiicibilis, non enim concepi potest essentia completa nisi quatenus concipiatur habere genus & differentiam: ergo species ut subiicibilis est vniuersalis. Denique species ut subiicibilis prædicatur de hac, & hac species subiicibili: ergo est vniuersalis.

Resp. species ut est subiicibilis, non esse vniuersalem, quia ut sic non est prædicabilis de pluribus inferioribus, cum ut sic non respiciat nisi genus. Ad primam autem probationem, resp. species ut est subiicibilis differt ab individuo, quia individuum mediataè tantum subest generi completem conceptum; species autem completa concepta subest immediatè generi. Ad secundam probationem nego illam minorem: species prædicabilis non differt à genere & differentia, nisi quatenus subiicibilis; species enim, quamvis non possit ad quatenus concipi vniuersalis, nisi concipiatur ut subiicibilis potest tamen inadæquata concipi, atque ita non est vniuersalis quatenus subiicibilis. Ad tertiam probationem facio, species subiicibilem esse vniuersalem si abstrahatur ab hac & illa species subiicibili; sed non vniuersalem præcisè ut subiicibilem; sicut homo non est vniuersalis præcisè ut homo, sed prout abstractus à Petro & Paulo. Species ergo subiicibilis non est essentialiter vniuersalis, sed denominativa; natura enim abstracta non est vniuersalis quatenus respicit aliud superius, sed prout respicit inferiora.

Dico tertio. Rectè dividitur species, maxime ut subiicibilis, in subalternam, & infimam, seu specialissimam. Subalterna ea est, quæ simul species est, & genus: species quidem respectu generis superioris, cui subicitur: genus autem respectu inferiorum, de quibus prædicari potest; sic enim animal dicitur species subalterna, quia respectu superioris, scilicet viventis, est species respectu inferiorum, scilicet hominis, leonis, equi, est genus. Species infima illa dicitur, quia ita est species, ut nunquam sit ma-
genus, quia scilicet nulla sub se habet inferiora species differentia; ut homo est species infima, quia sola sub se habet individua numero differentia. Vnde vides definitionem speciei prius allatam non conuenire speciei subalterna, quæ prædicatur de pluribus species differentiis; sed speciei tantum infima, quæ prædicatur de solis differentiis numero.

E

§. II.

Quid & quotuplex sit individuum.

Dico primò, individuum primum intentionaliter sumptum, id est secundum ea quæ habet à parte definitio rei, definiti satis commodè à Porphyrio, *Id cuius proprietatum collectio in nullo alio reperiri potest omnino eadem.* Vbi nomine proprietatum significantur accidentia versus hoc comprehensa.

C 3 Forma

Forma, figura, locus, stirps, uenit, patria, tempus.
Quæ septem licet diuinitus reperi possint eadem
omnia in pluribus indiuiduis, certum tamen est, vul-
go illa non solere reperi; atque adeò definitio
hæc Porphyrii, tametsi rigorosa omnino non sit,
sufficere tamen aliquo modo nunc potest, donec
explicetur in Metaphysica plenius vetior altera
definitio: Indiuiduum est ens omnino indiuidum in
se, à parte rei existens; id est cui repugnat in alia
plura diuidi quæ sint adæquatè idem cum ipso:
v.g. Petrus tametsi diuidi possit in corpus & ani-
mam, non potest tamen in plures diuidi Petrus.

Quid sit
sumptum
secundo in-
tentionali-
ter.

Prima obie-
ctio.

Obiicitur enim primò. In hac definitione, In-
diuiduum est id, quod de uno tantum predicatur, de-
finitur indiuiduum in communi: sed indiuiduum
communi, predicatur de pluribus, de hoc nimirum,
& altero indiuiduo: ergo non est bona definitio.
Deinde illa definitio non omni conuenit indiuiduo,
non enim conuenit indiuiduo vago, quod reuerà tamen est indiuiduum, vt cùm dicitur: Pe-
trus est quidam homo: Paulus est quidam homo; de-
finitio tamen, si bona est, conuenire debet omni
indiuiduo.

Respn̄ in hac definitione, indiuiduum in com-
muni non definiti, prout est ratio aliqua communi-
nis omnibus indiuiduis, sed prout est ratio aliqua
singularis; sive definitur indiuiduum non in sup-
positione simplici, sed in suppositione personali,
id est accipiendo omnia & singula indiuidua, itavt
de uno quoque intelligatur, quod predicetur tan-
tum de uno. Itaque ad argumentum respondeo,
distinguendo primam maiorem: definitur indiuiduum
in communi, sumptum in suppositione simplici,
nego; sumptum in suppositione personali,
concedo. Sed indiuiduum in communi predicari
potest de pluribus, sumptum in suppositione sim-
plici concedo; sumptum in suppositione personali,
nego. Posset idem argumentum fieri de spe-
cie; nam species in communi predicatur de specie
hac & illa: ergo predicatur de pluribus speciebus,
vt genus. Est autem eadem responsio. Deinde con-
uenit definitio hæc indiuiduo etiam vago, quia
illud copulatiuè non predicatur de pluribus, sed
disunctiuè.

Secunda obie-
ctio.

Obiicitur secundò, indiuiduum predicari posse
identicè tantum, & indirectè; quod probo. Ut alia
predicatio sit directa & formalis, predicatum
debet esse forma subiecti: sed indiuiduum non est
forma sui subiecti; nihil enim est forma sui ipsius:
ergo indiuiduum de nullo predicatur directè. Con-
firmatur, nā hic homo, & Petrus, sunt idem formaliter:
ergo dicere, *Hic homo est Petrus*, idem est ac dicere, *Petrus est Petrus*; quæ identia est propositio.

Respn̄ posse indiuiduum predicari formaliter &
directè, quia licet Petrus, & hoc indiuiduum, seu
hic homo, sint idem realiter, diuersi tamen modo
explicantur per unam vocem, quā per aliam,
quod sufficit ad predicationem formalem, & non
identicam. Ad argumentum igitur negatur minor;
nam quanvis nihil esse possit forma sui ipsius eo-
dem modo explicatum, potest tamen explicatum
diuerso modo. Similiter ad confirmationem distin-
guitur antecedens: hic homo & Petrus idem sig-
nificant, eodem modo explicatum, nego; diuerso
modo explicatum, concedo.

Tertia obie-
ctio.

Obiicitur tertio. Si definitur indiuiduum, potest

A abstrahi ab indiuiduis ratio aliqua communis om-
nibus indiuiduis; hoc autem probo absurdum ef-
se. Primò, quia indiuiduo est ultima differentia, sed ab ultimis differentiis non potest abstrahi ra-
tio aliqua communis; si enim ab ultima differentia
communis aliqua ratio abstrahitur, datur ali-
quid ulterius quā ultima differentia, nempe il-
lud à quo facta erit abstractio: ergo non potest
abstrahi ratio aliqua communis ab omnibus indi-
viduis. Secundò. Si indiuiduum est aliquid com-
mune huic & illi indiuiduationi, debet indiuidua-
tio adhuc contrahiri per aliam indiuiduationem, &
tunc cum hæc indiuiduo participet rationem
communem indiuiduationis, debet contrahiri per
aliam, & sic in infinitum; omnis enim ratio fieri
debet singularis per hæc etatem. Patet autem hoc
absurdum esse. Imò ultima differentia, à quibus
abstracta est ratio communis indiuiduationis, ad-
huc conueniunt in eo, quod sunt ultima differen-
tiae: ergo potest ab illis abstracta ratio communis,
& sic in infinitum. Tertiò. Ratio formalis discon-
ueniendi non potest esse ratio formalis conueniendi: sed indiuiduo est ratio formalis discon-
ueniendi: ergo non potest esse ratio formalis conueniendi. Quartò. Si ratio indiuidui abstrahitur à
Petro & Paulo, sequitur hanc propositionem:
Petrus est homo, esse mediatam; quod tamen ab-
surdum est. Probo sequelam. Tunc aliqua propo-
sitione est mediatam, quando inter predicationem, &
subiectum medius est gradus aliquis perfectionis:
sed inter *Petrum*, & *hominem* medius est communi-
nis gradus indiuidui: ergo illa propositione: *Petrus
est homo*, est mediatam.

Datur ratio
indiuidui,
communis
& abstra-
cta.

Respn̄ posse dari rationem unam indiuidui com-
munem omnibus indiuiduis, & ab illis abstractam.
Ratio est, quia omnia indiuidua conueniunt om-
nino in eo quod sunt indiuidua, sicut omnes ho-
mines in eo conueniunt, quod sunt homines; om-
nia enim indiuidua in eo conueniunt, quod sunt
entia indiuidua in se, v.g. tam hic equus est indiui-
dus in se, quā hic homo. Hæc autem est propria
ratio indiuidui: ergo propria ratio indiuidui est
communis.

Ad primam probationem distinguitur prima
maior: ab ultimis differentiis complete cogniti,
prima pro-
batio.

Solutur
aliqua ratio communis, concedo; ab ultimis dif-
ferentiis cogniti incomplete, nego. Vnde ad pro-
bationem distinguitur etiam sequela maioris: si ab
ultima differentia ratio communis abstrahatur, da-
bitur aliquid ulterius ultimā differentiā comple-
tè cogniti, nego; cogniti incomplete, con-
cedo. Eadem enim differentia complete cognita
est ulterior, quā differentia cognita incompleta.
Præterea distingui etiam alter potest illa maior;
ab ultimis differentiis non potest perfectè abstrahi
ratio communis, à differentiis ultimis, ita ut ratio
communis concipiatur sine differentiis, & differen-
tia sine ratione communis, concedo; sic enim
differentia esset ultima, & non ultima: ab ultimis
differentiis non potest imperfectè abstrahi ratio
communis, ita ut ratio quidem communis conci-
piatur sine differentiis; differentia vero non con-
cipiantur sine ratione communis, nego; tunc enim
non datur aliquid ulterius ultimā differentiā,
quia illud à quo sit abstractio, semper includit il-
lud quod est abstractum. Ratio autem indi-
vidui ita est communis, ut abstrahatur solum im-
perfectè ab hac & hac indiuiduatione, alioquin
non esset ultima differentia, & daretur infinitus
progressus, ut patet modò.

Ad

Disp. II. Quæst. II. de Vniuers. & Prædicab. 31

Solutio
secundæ
probatio-
nis.

Ad secundam enim probationem resp. si ratio indiuidui est communis, debet contrahi per hæc-
ceitatem à se distinctam, nego; per hæc-
ceitatem expressius consideratam, concedo: id est ratio com-
munis indiuidui contrahitur per se ipsam consideratam expressius, non autem per aliquid in cuius
conceptu non includatur; sic enim non datur in-
finitus progressus. Verum igitur est, quod omnis ra-
tio communis non debet fieri hæc per hæc-
ceitatem à se distinctam, sed satis est quod fiat hæc per
hæc-
ceitatem expressius consideratam, in qua scilicet
includatur. Deinde sepe dictum est, quod sistentum
est semper in primo à quo coepit progressus, quo-
ties proceditur ad aliquid ciuidem rationis; idé-
que abstræcta semel communi ratione conueniendi
à differentiis, iam non potest iterum abstrahi ratio
alia conueniendi; quia ratio conueniendi, quæ man-
ner, est illa eadem, quæ abstræcta fuerat; licet enim
conuenientia præscindi possit à singularitatibus,
non tamen possunt singularitates præscindi à ratio-
ne conueniendi; unde si semel abstrahatur ab ul-
timis hæc-
ceitatibus ratio communis, non potest
iterum abstrahi alia ratio conueniendi, quæ diversa
sit à prima; sed eadem potest semel, & iterum ab-
strahi.

Solutio ter-
tia.

Ad tertiam probationem distinguitur minor:
indiuidatio in communi significata, & incompletè
significata, est ratio formalis disconueniendi, nego;
indiuidatio explicata completere, concedo; nam
illayt sic, est ratio disconueniendi.

Solutio
quartæ.

Ad quartam probationem negatur illa maior, se-
qui quod hæc propositio est mediata: Petrus est ho-
mo, si ratio indiuidui præscinditur à Petro & Paulo.
Ad probationem distinguitur maior: tunc prædi-
catio est mediata, quando inter prædicatum & sub-
iectum medius est aliquis gradus perfectè præcisus,
concedo; imperfectè præcisus, nego. Ratio autem
communis indiuidui non mediata inter Petrum &
hominem, quia illa non perfectè præscinditur à
Petro, sed in eo includitur.

Indiuiduum
vagum.

Dico secundò, indiuiduum rectè diuidi in va-
gum & determinatum: vagum, vt dixi nuper, est
verè vnum indiuiduum, sed indeterminatum quoad
significationem, quia quad modum significandi
non magis denotatur vnum, quam aliud, explicatur
que vel per terminum *aliquis*, vel per particulam
disiunctiuanem inter terminos determinatos, vt Pe-
trus, vel Ioannes. Ut autem magis innoteat ratio
indiuidui vagi, quatuor sunt de illo scitu digna.

Exsistit à
parte rei
extrinsecè.

Primum est, quod à parte rei nullum existit indi-
viduum vagum, quia quidquid existit, est deter-
minatum; id est indiuiduum vagum esse non potest,
quod à parte rei existat indeterminatè; sed est va-
gum ratione connotati alicuius extrinseci, propter
quod dici aliquo modo potest à parte rei existens
connotati, ac extrinsecè: v. g. cùm dico: *Ad*
equitandum aliquis equus est necessarius, equus non
est in se intrinsecè indeterminatus, sed extrinsecè
tantum, quatenus connotat equitationem, ad quam
magis non est necessarius equus vnuus, quam alter.
Ex quo reiciuntur quidam Recentiores, qui volunt,
indiuiduum dici vagum per ordinem duntaxat ad
intell. Cùm qui vagè in illud feratur; hoc enim
videtur falsum, nam etiam nullus intellectus cog-
itet, verum est quod ad equitandum aliquis equus
est necessarius; quod ad videndum necessarius est
aliquis oculus. Verius ergo dicitur, quod per solam
connotacionem extrinsecam indiuiduum consti-
tuitur vagum, cùm intrinsecè nullum à parte rei esse
possit indiuiduum, quod non sit determinatum. Ne-
que dicas, nullum à parte rei existere indiuiduum,

A quod sit vagum: ergo dicere quod à parte rei exi-
stit Petrus vel Paulus, falsa est propositio, quia non
conformatur ei quod existit. Resp. distinguerdo
antecedens: à parte rei non existit indiuiduum
quod sit vagum intrinsecè, concedo; quod sit va-
gum connotatiuè ac extrinsecè, nego, per ordinem
v. g. ad intellectum, qui vagè versatur circa duo indi-
vidua à parte rei determinata.

Secundum est, quod respectu diuini etiam intel-
lectus non repugnat disiunctio, quia illa non ver-
satur semper confusè circa obiectum; cognoscit ad diuini
autem fine dabo Deus v. g. quod ad vitandum
peccatum in die festo, necessaria est auditio alicuius
Sacri. Et sanè si Deus potuit præcipere sub disiun-
tione sibi offerri par tururum, aut duos pullos co-
lumbarum, certè cognoscit, quod ad vitandum pec-
catum necessaria erat alterius eorum oblatio.

Tertium est, quod quoties ad aliquid requiritur
indiuiduum vagum, id ad quod à parte rei requiri-
tur, exerceri non potest sine indiuiduo determinato:
v. g. necessarius est ad equitandum aliquis equus,
sed quoties equitabo, necessarius erit equus deter-
minatus.

Quartum est, quod quoties vagum aliquod indi-
viduum dicitur requiri ad aliquam rem, com-
muniter res illa vagè significatur, v. g. necessarius est ali-
quis equus ad aliquam equitationem; sed ad hanc
tamen determinatam equitationem necessarius est
equus determinatus.

Quomodo
requiratur
ad aliquid
indiuiduum
vagum.

SECTIO IV.

De Differentia.

D Vo facit Porphyrius in cap. de differentia i
primo enim assert quinque illius diuisiones,
deinde quinque illius definitiones. Ego de dif-
ferentia proprie sumpta tria quo. Primo, quomodo
definiatur & diuidatur: secundo, quomodo diuidat
genus: tertio, quomodo constitutat speciem.

S. I.

Munera propria differentia, definitio eius, & diuisio.

C Ertum est primo, quatuor esse munera propria
differentia: Diuidere genus; constituere Spec-
iem; distinguer illam ab omnibus aliis: predicari Quatuor
de inferioribus. Diuidere genus non est separare part-
tem aliquam generis ab altera; nam tota definitio animalis reperitur tum in homine, tum in brutis;
sed est determinare illud, quod est indeterminatum, &
contrahere illud ad certam speciem: v. g. rationale
determinat animal. Cùm enim illud latissime pa-
teat ad plures species, per rationale restringitur ad
hominem eo modo, quo forma materiam de se in-
differentem ad species omnes corporum determinat
ad talem rationem corporis. Constituere speciem,
est esse proprium illius conceptum, per quem species talis
est denominatur: per rationale v. g. constituitur
species hominis; per illud enim verè denominatur
homo, & hic est conceptus eius proprius & essen-
tialis; alia enim omnia, vel communia sunt pluri-
bus speciebus, vt esse corpus, esse vitens, esse animal;
vel sine illis concipi potest homo, vt risibile, album;
statim autem ac concipis rationale additum ani-
mali, hominem concipis. Verum ita quidem dif-
ferentia constitutit speciem, & est illa essentialis, vt
nullo tam modo essentialis sit generi, sed omni-
no accidentalis, & tota extra illius conceptum, v. g.

statim dicetur. Hinc necessariò concluditur, quod differentia distinguat speciem, quia quod est alius rei distinctiū, est etiam constitutiū. Deinceps cùm differentia constitut̄, & distinguat speciem, debet in omnibus eius inferioribus reperiri, atque adeò etiam praedicari de pluribus.

Definitio differentiæ.

Certum est secundò, differentiam, prout est diuisua generis, definiit, *Est ea, quæ genus dividitur in suas species*; prout est constitutiua speciei, *Est ea, per quam abundat species à genere*, id est ea, quām habet species essentialiter præter genus; prout est distinctiū, *Est ea per quam differunt à se singula*. Denique differentia prout vniuersalis, & prædicabilis, definit id quod potest inesse pluribus specie, aut numero differentiis, tanquam pars determinatiua; sive id quod prædicari potest de pluribus specie aut numero differentiis in quale quid; quæ omnia clara sunt ex prædictis. Dicitur enim generica differentia, si prædicetur de pluribus differentiis specie; differentia specifica, si prædicetur de pluribus differentiis solo numero. Porphyrius tamen eam dicit solum prædicari de pluribus differentiis specie, id est, de pluribus qua sunt eiusdem inter se speciei, sed ab aliis diversæ speciei per differentiam specie differunt. Dicitur deinde prædicari in quale quid, id est, adiectiū simul, & essentialiter, quia illud prædicatum essentialē, quod secundo loco ponitur inter prædicata essentialia, & concipiatur afficerē primum prædicatum, ei adiacere dicitur, vocaturque qualitas rei; hoc autem facit differentia, quæ dicitur in quale prædicari, quia determinat genus; & in quid, quia est essentialis. Quæ obici possunt contra definitiū differentiæ, soluta sunt nuper ex dictis de individuo.

Differentia duplex diffi-
cilio.

Certum est tertio, differentiam aliam vocari essentialē, alia accidentalem. Essentialis ea est, quæ constituit rem in suo esse specifico, & facit eam differere ab aliis essentialiter. Accidentalis ea, quæ rem supponit iam constitutam in suo esse, facitque illam differere solum accidentiū ab aliis. Rationale v. g. est essentialis differentia hominis; albedo est differentia solum accidentalis. Deinde differentia dividitur in subalternam, & infinitam. Subalterna illa est, quæ constituit speciem subalternam; quæ nimirum genus est, & species: vel etiam illa est, quæ ita determinat differentiam anteriorem, ut determinet etiam differentiam sequentem; ut sensituum determinat viuens, & determinatur per rationale. Differentia infinita, sive ultima, illa est, quæ constituit speciem infinitam, quæ videlicet nimirum est genus; vel etiam quæ non est perfectibilis, nisi per differentiam individualē; ut rationale ultima est hominis differentia.

§. II.

Quomodo differentia dividat genus.

Sensus qua-
stionis.

Differentia, ut sc̄p̄ dixi, non sic aduenit generi, neque sic illud afficit, ut ab eo separari possit realiter; sed grauiter controuertitur, vtrum separari sic possit ab eo per cogitationem, ut cognosci possit genus, quin cognoscatur vlo modo formaliter differentia; & ipsa etiam differentia inferior cognosci tota possit secundum rationem propriam differentiæ, quin formaliter cognoscatur genus, vel differentia vla superior; v. g. animal non cognito rationali, & rationale non cognito formaliter animali. Dixi, *formaliter*, quia certum est, quod cognito formaliter uno identificato al-

A teri, necessariò illud aliud cognoscitur identicē, saltem, & materialiter; quæ difficultas penderet ex iis, que disputata inuenies initio *disput. 2. Metaphys.* vbi probò præciones obiectivas, & distinctionem rationis contra veteres & nouos Nominales. Breuiter autem h̄c.

Dico prīmō. Genus quodlibet propriè dictum Genus dif-
sic cogitari potest sine differentiis, vt eas in suo ferentias
conceptu nullo modo includat formaliter. non includit
formaliter.

Ratio est, quia si cogitari non posset genus, quin cognoscerentur formaliter differentiæ, per quas dividitur, sequeretur quod equus esset rationalis, quia est animal, quod secundum suam rationem propriam dicit rationale ac irrationalē. Imò sequeretur, quod aliquid in suo conceptu res inter se contrarias includeret; animal v. g. includeret rationale, & irrationalē; quod patet esse impossibile.

Dico secundò. Nulla differentia propriè dicta Nec dif-
includit in conceptu suo formalis genus, aut di- ferentiam vllam superiorē, sed cognosci forma- cludit ge-
litter potest, quin cognoscatur vlo modo forma- latus genus, aut differentia vla superior. Ita doc- nus.

C cent cum S.Thoma 1. part. quæst. 3. art. 8. ad 3. Fon- seca, Suarez, & alij, contra plures Recentiores, qui volunt, omnes differentias formaliter includere in conceptu suo genus. Et sanè

Ratio que demonstret perfectam hanc præ- Protatio-
ficiem differentiæ à genere, difficilis est, & statim parum effi-
cax. soluitur ex eo quod solet dici de differentiis entis, quia in suo conceptu formaliter implicitè includunt ens. Prīmō enim probatur, quia si rationale v. g. includeret animal, quando definitur homo, *Animal rationale*; bis poneretur animal in definitione hominis: prīmō per seipsum explicitè, secundò implicitè, prout includitur in ipso animal: sed eodem modo posset obici, quod ens bis ponitur in definitione substantiæ, quæ dicitur ens per se substantens. Secundò, differentia non differt a specie, quia totonc includeret formaliter, quod includit species. Sed similiter differentia substantia non differt a substantia, sed aquæ includeret ens, & substantiam ac substantiam. Dici ergo posset, quod species includit explicitè genus & differentiam, differentia verò non includit genus, nisi solum implicitè ac confusè.

Dificilē itaque probatur, quod differentia inferior pro- vior formaliter implicitè non includit genus & dif- batio. ferentias superiores. Hæc vna ratio videtur proba- bilior. Non dicitur alibi quod cognito rationali cognoscatur formaliter implicitè animal, & differentia omnes superiores, si explicato conceptu formalis rationalis, nulla fit mentio animalis, aut corporis, aut etiam viventis; nam includere formaliter confusè aliud, est non posse explicari conceptum aliquem, quin fiat mentio alterius, ut substantia formaliter implicitè includit ens, quia non possum explicare id quod significat substantia, quin ponam ens. Sed explicari omnino potest formalis conceptus rationalis, quin mentio fiat animalis, dico enim esse discursuum, seu quod ab aliquo noto progreditur ad cognoscendum aliquid ignotum, vbi nulla fit mentio ipsius animalis, v. patet. Ergo differentia non includit in suo conceptu formaliter confusè formaliter ipsum genus. Et confirmari potest ex eo, quod habet Philosophus secundo poste- rior. cap. 14. posse definiri aliquid per supremum genus, adiectiis inferioribus differentiis: v. g. homo est substantia corporeā, viuens, sensitiva, rationalis. Si autem rationale includat formaliter animal, viuens, & corpus, satis erit dicere, *Homo est substantia rationalis*;

Disp. II. Quæst. II de Vniuers. & Prædicab. 33.

rationalis; quod tamen non probat Philosophus: ergo ex Philosopho differentia non includunt genus formaliter.

Dificultas in oppositum. Obiicitur tamen, & difficillimè. Multa sunt genera, que includuntur necessariò in concepitu formaliter differentiarum, eo modo, quo ens imbibitur in concepitu differentiarum substantia & accidentis. Quod probatur.

Prima probatio. Primo, quia sensituum in communi non contrahitur nisi per tale sensituum, id est per aliquid sensituum formaliter: sensituum in communi est genus, & differentia superior: ergo genus & differentia superior includuntur formaliter in differentiis inferioribus. Probatur maior, quia rugitus v.g. qui est differentia leonis, formaliter est aliqua sensitio, & actus vitalis; quero enim quid aliud esse possit, vel explicari: ergo rugibile includit formaliter sensituum.

Seconda. Secundo, intellectuum, quod est genus ad Angelum, & hominem, vel etiam ad Angelos specie differentes, contrahitur per differentias, quæ sunt intellectuum formaliter; nam ad hominem contrahitur per rationale, quod est formaliter intellectuum; & ad Angelum, per intellectuum sine discursu: in ad Gabrielem, & Michaëlem, quos suppono specie differre, contrahi non potest nisi per tale intellectuum formaliter; nihil enim aliud est excogitabile.

Terteria. Viuens contrahitur ad intellectuum, sensituum, & vegetativum, per aliquid in cuius conceptu formaliter includitur vita; nam intelligere formaliter est vivere, cum sit formaliter agere immanenter. Et similiter sentire, ac vegetare sunt formaliter actiones vitales, & immanentes: ergo, &c.

Quarta. Quartò. In quantitate permanente res videtur perspicua; nam quantitas est genus ad lineam, superficiem, & corpus; & tamen includitur in eorum differentiis, vt patet; longitudo enim, latitudo, & profunditas sunt formaliter extensiones, & magnitudines, neque sunt aliter conceptibiles.

Quinta. Quintò ratio à priori videtur esse, quia genus non potest contrahi per differentias extraneas & disparatas, sed contrahitur per differentias proprias & proportionatas, vt haber Philosophus 7. Metaph. cap. 12. vbi etiam docet, quod bipes diuiditur in illud quod habet pedes fissos, & quod non habet pedes fissos; vbi patet quod totum diuisum includitur in membris diuidentibus. Imò addit Philosophus, quod si diuidatur animal in habens pedes, & non habens pedes, illud quod habet pedes non debet postea diuidi per plumiferum, & implume; sed per habens fissos, & non fissos; fissio autem pedum, peditas quedam est, inquit Philosophus eo loco: ergo patet ex Philosopho, quod genus contrahitur per differentias proprias, & proportionatas: sed differentiae formaliter proportionatae ac propriæ sunt illæ, in quibus includitur ipsum genus: ergo genus includitur in differentiis.

**Solutio pri-
ma proba-
tionis de
sensitu.** Resp. concedendo, quod genus includitur in differentias realiter & adæquatè consideratis; negando autem, quod in illis includatur consideratis formaliter, & præcisè. Vnde

Ad primam probationem resp. sensituum in communi contrahitur per aliquid, quod realiter & adæquatè consideratum est tale sensituum; formaliter autem & præcisè sumpturnon est tale sensituum. Rugitus, v.g. qui est differentia leonis, adæquatè ac realiter sumpturnon est sensitio, & actus vitalis; formaliter & præcisè sumpturnon est, sed motus duntaxat aliquis ore, gutturèque formatus

A cum tali conformatio organorum, qui concipi rectè potest sine sensatione, quamvis per eam communiter explicetur. Itaque fateor, quod operatio leonis realiter sumpta, & adæquatè, sensitio est formaliter; inadæquatè vero sumpta non est sensitio.

Instabis primò. Ab eo principio formaliter, à duplex in quo habet actio leonina, quod sit leonina, habet stantia, quod sit sensitio; habet enim quod sit actio animalis: sed à rugibili formaliter habet rugitus quod sit actio leonina: ergo à rugibili formaliter habet rugitus, quod sit sensitio.

Resp. distingendo maiorem: ab eo principio formaliter, à quo habet actio leonina, quod sit leonina, generice formaliter habet quod sit sensitio, concedo; genus enim leonis est animal, & viens; ab eo principio, à quo habet, quod specificè leonina sit, habet quod sit sensitio, nego.

Instabis secundò. Si per impossibile formalitas rugibilitatis esset à parte rei distincta, semper esset virtus effectiva sensationis: ergo esset sensitua formaliter: ergo nunc est sensitua formaliter.

Resp. negando antecedens, quia si eodem modo existeret realiter illa formalitas, quo nunc exsistit per intellectum, excluderet realiter sensitum, si- cut per intellectum nunc illam excludit.

Ad secundam probationem eadem responsio est; nam intellectuum, quod est commune homini & Angelo, non est genus vniuersum, sed anologum tantum, cum includatur in differentiis. Intel-

lectuum autem, quod est commune Angelis specie differentiis, est verum genus, & contrahitur per aliquid materialiter & identice intellectuum; non autem intellectuum formaliter & præcisè sumptum. Similiter ad tertiam de viuente distinguitur intellectuum & vegetativum per differentias, que materialiter & realiter includunt viuens, concedo; que formaliter & præcisè sumptus includunt viuens, nego. Intelligere ad eum sumpturnon est agere immanenter; non autem sumpturnon inadæquatè: nam, vt sic, est producere verbum mentis præscin- dendo ab immanentia, & à ratione vitæ.

Ad quartam de quantitate, resp. duplice in Solutio
D qui posse extensionem in quantitate; alteram pro-
priam quantitatem, quæ includit penetrabilitatem; alteram quæ potest esse communis quantitati & materia, præscindit ab penetrabilitate, & esse potest communis quantitati & materia, ac qualitatibus. Prima est propria ratio quantitatis categoricæ, vt dicam in Physica: secunda genus est analogicum ad quantitatem, materiam, qualitates. Itaque ad argumentum, concedo longitudinem, latitudinem, profunditatem concipi non posse sine magnitudine ista & extensione, quæ genus est analogicum, vt dixi, & abstractit ab penetrabilitate; sed volo tantum illas concipi posse inadæquatè sine magnitudine penetrabilis, & propria quantitatis; longitudo enim non est essentialiter extensio impenetrabilis, sed essentialiter est extensio abstractens ab penetrabilitate.

Ad quintam concedo, genus contrahi necessariò Solutio
per differentias proportionatas, & proprias; sed quinta
nego illas non esse proportionatas, si non inclu-
dant genus sumptus formaliter; sufficit enim quod materialiter, & identice sumptus illud includant:
v.g. fissio pedum materialiter & identice quedam est peditas, non autem sumpta formaliter; nam fissio concipi non potest adæquatè sine pedibus, sed inadæquatè ac formaliter sine illis cogitari potest.

§. III.

Quomodo differentia constituant speciem.

Eo ipso, quod differentia dividit genus, constituit etiam necessariò ipsam speciem, cum constitueret speciem non sit aliud, quam *esse partem determinem ius generis*; unde mihi de hoc posteriore munere differentia tria breuiter explicanda restant.

Nulla est
species sine
propria dif-
ferentia.

Dico primò, nullam omnino esse posse speciem sub aliquo genere, in qua distingui non possint genus & differentia, ex quibus tanquam ex partibus metaphysicis componitur, idest non realiter, sed ratione solum distinctis. Ita contra Durandum unanimiter sentiunt Doctores.

Ratio evidens est, quia species omnis, quæ generi subest, conuenit in aliquo cum aliis speciebus, alioquin genus non habet; & in aliquo differt. Illud in quo conuenit, est genus; illud in quo differt, est differentia: ergo in qualibet specie designari possunt genus & differentia, qua saltem ratione distingui possunt, ut patet ex dictis in puncto precedenti.

Dices. Genus & differentia desinunt talia esse, quando componunt speciem, quia desinunt esse universalia: ergo non est verum, quod genus & differentia componant speciem.

Resp. distinguendo consequentiam: ergo genus & differentia formaliter sumpta non componunt speciem, concedo; sumpta materialiter, idest secundum naturam à parte rei existentem, nego.

Dico secundò. Quælibet differentia ita est propria & adiquata speciei, quam constituit, vt non possit ulli alteri conuenire speciei, vel generi. Ita cum S. Thome, & Scoto communis habet sententia Doctorum, quibus aduersatur immerito Averroë q. 13. scilicet, vbi docet, multas esse differentias ampliores speciebus, quas constituant; ita ut sola combinatio differentiae talis, cum tali genere, propria sit talis speciei: v. g. viuens, ita differentia est corporis, ut communis sit etiam Angelo.

Non potest
communis
esse pluri-
bus specie-
bus.

Ratio tamen est, quia illud non potest esse commune pluribus, per quod una species essentia-
liter differt ab altera specie: per differentiam ultimam species una essentia-
liter differt ab altera, cum idem sit necessariò principium distinctionum, quod & constitutum: ergo implicat, ut ultima differentia communis sit pluribus speciebus. Neque satis est dicere, species illas differre per combinationem speciei talis, cum tali genere; si enim hoc verum sit, sola ergo combinatio differentia est constitutio, non autem illa, quæ dicta prius est differentia; inquit illa non erit differentia determinativa generis, cum aequaliter pateat ac genus.

Triplex ob-
iectio.

Dices. Quando corpus dividitur in viuens, & non viuens, differentia viuentis amplior est quam corpus, & repertus extra genus corporis, nempe in Angelis. Similiter habitus intellectualis con-
stituitur per rationem intellectualis; & tamen intellectualis conuenit etiam aliis intellectualibus. Deinde rationale, quod significat intellectum, differentia est hominis, communis etiam Angelo: ergo patet, quod potest eadem differentia conuenire speciebus distinctis.

Resp. viuens, quod est differentia corporis, signi-
ficare id quod animam habet vegetativum;
quod, ut patet, soli conuenit corpori: quando autem viuens significat illud, quod agere potest immaterialiter, & conuenit substantiis, etiam in-

A corporeis, differentia est immediatè diuisua sub-
stantia; non est differentia diuisua corporis. In-
tellectualitas, quæ propria est habitum intel-
lectualium, est intellectualitas in actu primo, &
non vitalis: unde illa non conuenit actu vitali,
quem constituit intellectualitas vitalis, & in actu secundo. Denique sa pè dicum est, quod *rationale*
proprium hominis, & illius constitutum, non
significat simpliciter intellectum, & discor-
suum, quod Angelo etiam conuenit; sed signi-
ficat discursivum per conuersationem ad phantas-
mata, sive per species ministerio sensum acqui-
situs; quod nulli conuenit nisi homini.

Dico tertio. Differentia infima cuiuslibet speciei
necessariò unica est, idest, nulla species infima
potest esse sub dupli genere infimo, nec habere
duas differentias non subordinatas. Repugnat
huc communi doctrinæ Averroë, & Attiaga, sed
in merito.

Ratio est, quia si species eadem plures habere
posset differentias intrinsecas, & duo genera infi-
ma, esset compositum unum, & non unum:
unum, quia supponitur; non unum, quia si uni-
cum habeat genus, & unicam differentiam, erit
unum compositum: ergo si duo habeat genera, &
duas differentias, erunt duo composita, & due
species: sicut vbiunque duæ sunt materiae, duæ
que formæ non subordinatae, duo sunt corpora.
Neque dicas, hoc esse verum si fuerint differentiae
totales, non esse verum si fuerint solum partiales;
istas autem non esse totales. Sed contra: nam illa
est differentia totalis, quæ totum suum effectum
formalem confert independenter ab altera: ista
vrae differentia cum non sit subordinata, suum
effectum formalem independenter ab altera con-
fert: ergo viraue totalis est.

Dices. Quoties aliquis audit Sacrum propter
obedientiam, & propter Dei amorem, actus ille
duas habet differentias, & duo genera, cum con-
tineatur sub virtutibus charitatis & obedientiae.
Deinde actus ille, qui speculatius est & prædi-
cans, est etiam sub dupli genere. Denique dif-
ferentia prædicabilis est in quid, & in quale; quæ
sunt genera duo prædicabilitatis.

Resp. ad primum exemplum, actum illum, quo
quis propter motiva plurium virtutum vult audire
Sacrum, esse reuerā in dupli specie; unde sit, ut
species una non habeat plura genera, nec dif-
ferentias plures. Neque dicas tam esse impossibile, ut
vnum actus sit in dupli specie (sic enim duplum
haberet essentiam) quæ est impossibile ut vna
species duo habeat genera, & duas differentias.
Concedo enim esse impossibile ut vna sit intrin-
secè sub dupli specie; sed esse potest extrinsecè
sub dupli specie. In hoc igitur exemplo duo di-
stinguendi sunt actus. Primus est auditio Sacri
propter charitatem & obedientiam; alter velle au-
dere Sacrum propter duplex illud motivum. Audi-
tio Sacri vna est actus, qui extrinsecè actus est
charitatis & obedientiae, propter actum internum
voluntatis, a quo imperatur auditio Sacri. Velle
autem audire Sacrum propter duo motiva, sunt
necessariò duo actus; alter charitatis, alter obe-
dientiae: unde corruit argumentum.

Ad secundum exemplum, nego eundem actum
esse posse simul speculatum, & prædicatum intrin-
secè. Ad tertium respondeo differentiam simpliciter
pertinere ad genus prædicabilium in quale, non per-
tinere ad genus prædicabilium substantiæ; non
quæ enim substantiæ prædicatur, sed quia prædi-
catur essentia-iter, idest dicitur prædicari in quid.

SECTIO V.

SECTIO V.

De Proprio, & Accidente.

Hæc sunt ultima duo prædicabilia, quorum solas definitiones interest scire.

Duplex proprium definitio, *Quod de pluribus prædicatur in quale necessarij, seu quod emanat ab essentia subiecti, de qua prædicatur ad conuentientiam.*

Quadruplex proprium accepit. *Prædictum dixi, proprium quarto modo; quia docet hinc Porphyrius, posse quatuor modis sumi proprium. Prædictum, pro eo quod speciei alicui soli conuenit, sed non omnibus eius individuis; id est soli, non tamen omni, nec semper; ut esse Grammaticum, esse Medicum. Secundum, pro eo quod omni conuenit, sed non soli, ut esse bipedem. Tertiù, quod omni, & soli conuenit, sed non semper, ut *canescere in senectute*, inquit Porphyrius. Quartù, quod omni, & soli, & semper conuenit, ut esse discursivum, esse admiratum. Hoc autem est proprium, quod hinc definitur.*

Plura de quibus proprium prædicatur. *Secundò dixi, quod prædicatur de pluribus; vbi nomine plurium intelligenda non sunt inferiora, v.g. inferiora visibilia sunt hoc, & hoc visibile; sed intelligi debent subiecta à quibus abstracti potest, v.g. *Petrus est visibilis, Paulus est visibilis.* Certum verò est, quod proprium prædictum abstractum ab inferioribus, species est; non autem quartum prædicabile: quia visibile est species respectu huius ac illius visibilis, aquæ ac homo est species respectu illius, & illius hominis. Sed in ordine ad subiecta speciale habet modum prædicandi, qui non conuenit nisi quarto prædicabili.*

Hoc ab essentia. *Tertiù dixi, proprium prædicari necessarij; quia scilicet fluit ab essentia, id est, posita essentiæ, necessarij ponitur proprium, adèò ut essentia causa eius sit efficientia, & subiectiva, in quo differt ab accidente communi, quod non fluit ab essentia; eam enim respicit ut subiectum, non ut causam; reique conuenit ratione solius existentia. Proprium verò conuenit solùm ratione essentiæ, ac proinde*

Quartù addebam, illud dici, ad conuentientiam de essentia; ita scilicet, ut de quocunque verum est dicere, quod habeat talem essentiam, verum etiam est, quod habeat talem proprietatem; & contrà de quocunque verum est dicere, quod habeat talem proprietatem, verum etiam est dicere, quod habeat talem essentiam: quocunque v.g. visibile est homo, & contrà. Ratio conuentientia huius est, quia proprium emanat à rei essentia, nec habere potest aliam causam. Illa itaq; duo sunt quæ proprium constituent quarto modo, præfovere ab essentia, & dici ad conuentientiam.

Proprietas separabilis. *Quintù tamen hoc non impedit, quin proprium aliud sit separabile à subiecto; frigus v.g. ut octo, est separabile ab aqua, cuius est proprietas; & hoc vocatur proprium physicum: aliud est omnino inseparabile, vocaturque proprium metaphysicum, quod realiter non distinguitor ab essentia, sed conceptu tantum, ut *visibile*. Non obstat, inquam, quia proprium illud physicum, licet secundum entitatem separetur ab essentia, non separatur tamen secundum debitum, id est etiam tali entitate proprii priuari essentia possit; sed tamen semper illius debitum, aqua v.g. licet esse possit sine summo frigore, tamen illud exigit, & illud in se producit, modò non impediatur.*

Definientur accidentis. *Dico secundò. *Accidens verbale, sive logicum,**

A rectè definiri, *Quod potest adesse, & abesse à subiecto sine illius corruptione; quod intelligi non debet realiter & physice, sed intentionaliter & logicè. Vel etiam definitur, Id quod de pluribus prædicatur in quale contingenter. Quæ posterior definitio ex iis, quæ dixi de proprio, clara est, & nullà eget explanatione.*

Prior autem definitio Porphyrii obscurior est, eo quod accidentia quædam separabilia non sint à subiecto, quin corrumpatur subiectum, ut patet statim. Explicantur itaque omnia, quæ in coniunctione posita sunt.

*Prædictum dixi, *Accidens verbale, ac logicum hinc definiti, & esse tertium prædicabile; accidens enim verbale & duplicitate sumitur. Prædictum pro eo quod opponitur *Accidens nominale.***

B *substantia, seu pro eo quod inhaeret subiecto; ut albedo accidentis est hominis, diciturque accidens nominale, sive physicum. Secundò sumitur pro eo, quod contingenter afficit, & denominat subiectum, & de illo contingenter prædicatur, sive sit substantia, sive sit accidentis; ut vestis accidentis est hominis, de quo prædicatur contingenter. Illud vocatur accidens verbale, sive logicum, quod solùm est tertium prædicabile.*

Secundò dixi, accidens illud posse adesse vel abesse à subiecto sine illius subiecti corruptione; quod ne-

Accidens non est semper physicæ separabili.

C *guantur. Morbus lethalis, mors, combustio, adesse non possunt subiecto sine corruptione subiecti; & tamen accidentia sunt. Existentia etiam accidentalis est creaturæ, cuius separatio realis, corruptio est subiecti.*

Sed per conceptum.

Tertiù igitur intelligenda est separabilitas accidentis sine corruptione subiecti logicè, ac per conceptum; ita scilicet, ut cogitari possit ab intellectu subiectum cum tali accidente, vel sine illo, aut etiam negari, quin dicatur aliquid repugnans essentiæ subiecti; sic enim negari & affirmari potest existentia de homine, quin dicatur aliquid repugnans essentiæ hominis. Idem dico de morte, combustione, morbo, quibus existentia hominis destruita non destruita eius essentiæ. Quorum omnium ratio est, quia, ut dixi, accidentis non conuenit subiecto ratione essentiæ à qua non fluit, sed ratione existentia. Et hactenus satis sit de quinque prædicabilibus.

QVÆSTIO III.

De Prædicamentis.

C *ategorias decem, quibus mirabiliter totam gentium latitudinem complexus est Aristoteles, & singula suis veluti loculis assignavit, sola sibi sine dubio vindicat Metaphysica, cuius munus est entis universalissimam rationem, & divisiones expondere. Vnde tota hec disputatio de prædicamentis tradita est in parte illa Metaphysica, vbi explicantur divisiones entis, quarum sine dubio, præstantissima & securi dignissima ista est. Superest ergo nunc solùm ut breviter ea dicam, quæ habet Philosophus de anteprädicamentis, & postprædicamentis: prædicamentorum vero solæ definitio-*

SECTIO